

Kiadóhivatal:

Bezerédj István-utca 5. szám.

Az előfizetési pénzek és hirdetések ide küldendők.

Hirdetések

legjutányosabb számítással, díj-szabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség:

Bezerédj István-utca 5. szám.

Ide küldendők a lapot érdeklő összes közlemények.

Előfizetés:

egész évre 10 kor., féltre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.

Néptanítók,

ha az előfizetést egész évre előre beküldik, 5 kor.

TOLNAVÁRMEGYE TÁRSADALMI, KÖZIGAZGATÁSI ÉS KÖZGAZDASÁGI ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ HETILAP.
AZ ORSZÁGOS M. KIR. SELYEMTENYÉSZTÉSI FELÜGYELŐSÉG HIVATALOS LAPJA.

Belmunkatárs **JANOSITS KAROLY.**Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **BODNÁR ISTVÁN.**

Egyes szám ára 20 fillér.

Tolnavármegye selyemtenyészése.

»Ha van tárgy, mely oly kifejlésre képes, miszerint, bár ha nem rögtön is, de egykor mezei gazdaságunk egy igen nevezetes ágát alkossa s hazánkknak szép keresetforrásul szolgáljon, az bizonyára nem egyéb, mint a selyemtenyésztés.«

Ezeket írta Széchenyi István gróf 1840 augusztus 24-ikén a sopronmegyei eperfa küldöttségének.

Ennek a széles látkörű, hazánk közgazdasági fellendülésén fáradozó munkáló főúrnak a magyar nép sorsán töprengő lelke a távol jövőben látta azt a képet, amelyet közgazdasági előhaladásunkon ugyanolyan önzetlenül, ugyanolyan fáradozóan, ugyanazzal a lángoló buzgalommal és törhetetlen eréllyel dolgozó Bezerédj Pálnak az ország selyemtenyészése mai állapotáról most közzetett jelentése elénk tár

Harminc évet, egy emberélet java részét áldozta fel Bezerédj Pál a selyemtenyésztés ügyének s a három évtized fáradságos, de soha nem lazkodó, mert a hazai és emberszeretet által ihletett munkájának eredménye a szoros értelemben vett Magyarországon 73,759.840 K 44 fillér (Horvátországgal együtt 85,320.946 K 94 fillér), melynek jelentőséget növeli az, hogy ez az összeg a külföldre eladott selyemanyagokból folyt be az országba és amelyből a selyemtermelőknek, tehát csaknem kizárólag szegény, tőke nélküli embereknek a beváltott gubók után 48,033.264 K 48 fillér (Horvátországgal együtt 57,140.945 K 34 fillér) jutott.

A hitelben írja a legnagyobb magyar: »Jól elrendezett munka minden gyarapodás talpköve... a munkából pénz, a pénzből ismét munka lesz...«

Es Bezerédj Pál munkáját jól rendezte el, mert abból milliók lettek — nem neki, hanem hazája népének — és a selyemtenyésztés és selyemipar nevezetes ága lett az ország és vármegyénk közgazdaságának.

A miniszteri meghatalmazottnak Tolnavármegye selyemtenyészésének és selyemfonó iparának 1909 évi állapotáról szóló jelentése szerint a selyemtenyészés vármegyénkben örvedetes előhaladást mutat, miután ugy a tenyésztők száma, mint a termelt gubó mennyisége s így természetesen a kereset is jelentősen emelkedett. A termelők száma ugyanis 3016-ról 3541-re, a termelt selyemgubó mennyisége 64314 kg-ról 88672 kg-ra, a termelők keresete 136347 K 41 fillérről 187374 K 26 fillérré szaporodott.

De jelentős közgazdasági tényezővé fejlődött, a nyújtott kereseti összegekkel, selyemiparunk, amennyiben a tolnamegyei guboraktárakban, beváltó- és petekészítő-álomasokon, a szekszárdi gyártelepen és a tolnai selyemfonodában a múlt évben 450.762 K 09 fillért tevő összeget fizettek ki és így a vármegye lakosságának az összes keresete a selyemtenyészés révén az 1909. évben, az előző 1908. évi 597 213 koronával szemben, 638 136 K 30 fillérre, a selyemtenyészési felügyelőség 30 éves fennállása óta pedig 8,933,329 K 76 fillérre rug.

A szekszárdi görösövező állomás, mely a létező e nemű intézetek között a legnagyobb, a munka három hónapjában mintegy 800 munkást foglalkoztat, kiknek a napszáma 453.5 K volt, az itt előállított pete piaci értéke 545.619 K. Szekszárd város lakosságának keresete a múlt évben napszámokban 73 989 69, kereskedőknek és iparosoknak 48 812 72, termelőknek 6808 12, a tisztviselők fizetésén kívül tehát összesen 129.610 K 53 fillér.

A tolnai selyemfonoda 180 orsóra van be rendezve, a legnagyobb tehát az egész országban. Előállítottak benne a múlt évben 735 350 K

értékű selymet. A fonoda 405 munkásnőt foglalkoztat, kiknek keresete 121.500 koronát tett. A tolnai selyemfonoda által az 1909. évben nyújtott kereset — a tisztviselők fizetésén kívül — 202 718 K 62 fillér volt. A tolnai gyártelepen a múlt évben se yemsodrógyárat létesített a felügyelőség, amely az üzemet a folyó év elején kezdte meg. Ugyancsak a tolnai gyártelepen, a munkáshiany megelőzése céljából 30—40 leánygyermek számára munkásotthont létesített a felügyelőség, amely a fiatal munkásnőkre való ságos áldás lesz.

A legtöbb gubót a múlt évben is Szedresen termelték, ami után ennek a kis községnek a lakossága 9451 K keresetet biztosított magának, az 1908. évi 8016 koronával szemben. A második helyre Ócsény község küzdötte fel magát 8184 K keresettel. Tolna a harmadik helyre került, dacára annak, hogy 1908. évi 6076 K keresetét 7675 koronára emelte. Nagy bevétele volt meg e címen Szekszárdnak 6808 (1908-ban 4802), Bölcskének 6461 (908-ban 5368), Dunaszentgyörgynek 6236 (908-ban 3634), Gyulajnak 5228 (3120), Bátának 4694, Kajdacsnak 4481 Kajmád pusztá lakosságának 4391 korona.

Az egyes termelők közül nemcsak a vármegye területén, hanem az egész országban első helyen áll (nem számítva a lipótvári feyintézetet, amely 2309 K értékű gubót termelt, Bán János bölcseki lakos, aki a múlt évbeni 707 k. keresetét 802 koronára emelte. Zöld Jánosné (Hidja-pusztá) 227, Szabó Sándor (Mözs) 214, Prosza András (Apati-pusztá) 202, Czirják Frigyesné (Kajmád pusztá) 191 k. kapott az általa termelt gubóért.

Az országos selyemtenyészési felügyelőség jelentésében közölt tablas kimutatások, de a dolog természete szerint is a selyemtenyészés állapota, tehát a népnek ezen a réven való keresete egyenes arányban áll a szederfák számával. A legtöbb szederfa Bács-Bodrog megyében van 220 723 s itt a termelők keresete 1.369.747 k. volt. Utána következnek Torontál vármegye 140.133 lombszedésre alkalmas fával és 761.912 k, Temes megye 82478 fával és 437.432 k. keresettel. Tolnavármegyében 41.648 drb. lombszedésre alkalmas szederfa áll közterületeken. 1909-ben kiültettek 9580 fát, de ezzel szemben elpusztult 6783 darab.

A selyemtenyészésnek az alapja a szederfa s a felügyelőség ennek szaporítása érdekében nemcsak szederfa magot és csemetét, hanem kiültetésre alkalmas szederfát is oszt ki.

E mellett nem feledkezett meg a felügyelőség a termelés egy másik lényeges kellekéről sem: a szakértelemről. Ennek fejlesztése érdekében a felügyelőség a selyemtenyészésre vonatkozó utasításokat tartalmazó illusztrált naptárakat oszt szét a termelők között; ott, ahol először tenyésztenek, külön oktatónőket alkalmaz, akik a tenyészésre kitanítják s végül öt szakember negyvennégy községben vetített képek bemutatásával előadást tartott a selyemtenyészésről, mely előadásokat 6250 hallgató hallgatta végig.

A Bezerédj István-féle alapítványból a múlt évben jutalomban részesültek a legtöbb gubót termelő következő tenyésztők: (5 éven belül senki sem nyerhet ismételt jutalmat) Domokos István Hidja 5, Pintér János Szedres 3, Farkas János Jegenyés 2, Prosza András Apáthi 5, Papp János Kajmád 4, Straubinger Magda Tolna 3, Balog Ferenc Medina 2, Sárközi Ágoston Alsónyék 1 darab m. kir. tíz koronás aranyat.

Tisztelettel kérjük, hogy az előfizetési összeget lapunk kiadóhivatalához juttatni sziveskedjék.

Lelkész beiktatás.

Lelkész beiktatás volt Szekszárdon, tehát szorosabb értelemben véve: egyházi ünnepség. A szekszárdi társadalom azonban magasabb, felvilágosult látókörrrel teltette magát a felekezethez kötöttség szűk korlátain s rögtönzött az új lelkésznek olyan fogadtatást, amely örömmel töltheti el nemcsak őt, de mindazokat, akik az amugy is kasztokra, kotteriákra oszló társadalomban nem szívesen látják az embereket még jobban elválasztó felekezeti korlátokat, a vallási elfogultság és türelmetlenség sok helyen kifestített szeges drót huzalait.

Göde Lajos, a szekszárdiak új ref. lelkészét iktatták be az elmúlt vasárnap, mondhatni impozáns külső fényvel, de ami ennél sokkal jelentőségtelesebb, igazán meleg szeretetet sugárzó társadalmi ünnepség keretében.

Nagyítás nélkül mondhatjuk el, hogy Szekszárd város széttagolt társadalmát évtizedek óta nem láttuk így együtt, ily egységes értelemben.

A lelkek eme harmoniájának megteremtésében természetesen sok része van az új lelkész értékes egyéni tulajdonságainak és az ezek folytán őt körül övező általános szeretetnek. Magas színvonalon álló beköszöntő beszéde felémelő hatással volt nemcsak híveire, de a más hitűekre is. A szeretet, a béke, az egymás megértés szent érzelmeinek glorifikálása volt minden szava. Nem kisebbitjük azonban az új lelkész igazi értékét, ha kimondjuk, hogy a társadalom együttérzésének, a különféle hit, érzelmek választófalainak lebontásában Haypál Benő, a beiktató budai ref. lelkész ur járt legelől. Szónoklasi művésze, mint hatalmas csakány döngette az elavult korlátokat s nyitlta, szabaddá tette az utat — egymás szívéhez. Szekszárd művelt közönsége egymásra talált. De ilyen szép utralóval aligha látták és látják még el valahol magát az életbe, a gyülekezete körébe belépő új lelkészt is. Haypál Benő elmondott beszédeinek minden szava, minden betűje aranyigazság, mély érzés, életfilozófia. Hatalmas tudásból buzog elő az ő szónoklatának édes árja. Amit mond, nem elvont okoskodás, nem bibliai közhely, de a hit eleven ereje által megihletett, felvilágosult, gondolkodó léleknek szárnyas szavakban való megnyilatkozása. Kevés olyan egyházi szónokot hallottunk, aki oly meggyőző erővel hirdetné az evangélium igazságait, mint a budaiak ékes szavu papja. Mint a mez csurog ajkáról a szó, hatalmas érces hangja, ha suttog, ha mennydörög, — lehat a szív mélyéig, megkapja, magával ragadja lelkünket. Magunk is e hatás alatt állva, egy cseppet sem csudálkozunk azon az áradzó lelkesedésen s elragadtatáson, amellyel magasztalják szelében-hosszban Haypál Benőnek ugy ezt, valamint a banketten mondott beszédeit Nem nagyitunk, amikor ide írjuk, hogy a mindenfelől jövő kérésekkel való sággal megostromolták szerkesztőségünket, hogy az elmondott beszédeket szószerint való szövegyükben közreadjuk...

Sajnos az itteni társadalom ritka együttérzésébe disszonáns hang is vegyült s éppen az idegen vallásuaknak tünt fel leginkább, hogy a legnepebb vallás vezetői távol tartották magukat ettől a mondhatjuk, az egész társadalomnak ünnepétől.

Ujságírói tisztünkől kifolyólag egyszerűen felemlítjük ezt az esetet, de magunk részéről még csak kommentárt sem fűzünk hozzá Elvégre ne keressük ami bennünket egymástól elválaszt, de ami — összehez...

A szép ünnepség külső lefolyása a következő:

Göde Lajos, az új lelkész a reggeli, 5/8 órai vonattal, Alsónyékről érkezett Szekszárdra, Kiséretében volt szamos paptársa és több rokona. A vasuti állomáson az egyház presbiteriuma lovas banderiummal várta s fehér ruhá

leányok állottak sorfalat. Fogadására megjelent dr. *Szentkirályi* Mihály, a város polgármestere is, aki rövid beszéddel üdvözölte ref. hiveseinknek új lelkészét. *Török* Pál presbiter s képviselő-testületi tag kis leánya szép csokrot nyújtott át. A rend fenntartására *Molnár* Lajos rendőrkapitány és *Rácz* József alkapitány ügyelt fel. Az új lelkész a város kocsián, a polgármester mellett foglalt helyet s a menet a fellobogózott városon keresztül a Kalvin-térre vonult, amely ez alkalommal zászlókkal szépen fel volt díszítve. A paplakhoz közel széles trikolor fogta át az utcát: »Aldott légy, aki jössz az Urnak nevében« felirattal. A teret egészen betöltötte az óriási közönség. A ref. tanácsterem előtt *Kátai* Endre esperes a környékbeli papsággal várta az új lelkész, kit a presbitérium nevében *Szendrei* László üdvözölt, felajánlván az egész presbitérium lelkes támogatását.

A szép szavakra *Göde* Lajos elérzékenyülve válaszolt s ünnepélyes ígéretet tett, hogy a lelki élet hű gondozója, az egyház reá bízott szellemi javainak hű sáfárja lesz. Háromnegyed 10 órakor aztán a harangok együtt zugása, a fehér ruhás leányok sorfala mellett bevonult a lelkész kar és presbitérium a templomba, a melyet ekkorára már szorongásig megtöltött a közönség. Elöl *Kátai* Endre esperes ment az új pappal s *Haypál* Benő budai lelkésszel, akit *Baksay* Sándor püspök az esperes előterjesztésére avató lelkésznek küldött ki s bilkei *Pap* Istvánnal a budapesti ref. teológia igazgatójával. A papság részéről az esperes kíséretében voltak: *Dömök* Péter kerdemült esperes, *Bis* Lajos egyházi tanácsbíró, *Szabó* Károly főjegyző, *Labaj* Béla számvevő, *Szakács* Imre aljegyző, *Bálint* Mihály, *Arany* A., Kulifai E. lelkész és *Soós* Lajos szekszárdi s. lelkész. Az egyházmegye világi képviselői közül: *Kovács* *Sebestyén* Endre, *Tóth* Károly, *Szondy* István tanácsbírók, *Bodnár* István főjegyző, *Bajó* János aljegyző, *László* Lajos ügyész. Testületileg jelent meg a zsidó hitközség képviselője is dr. *Rubinstein* Mátyas főrabbi és dr. *Leopold* Kornél vezetésével. A vármegye tisztikarát *Simontits* Elemér alispán, a kir. törvényszéket *Hazslinszky* Géza kir. törvényszéki elnök vezette, ki egyúttal a lutheránus küldöttek vezetője is volt. A főgimnázium tanári kara *Wigand* János, a polgári fiúiskola *Holub* János, a leányiskola tantestülete *Kovácsné Nagy* Lujza igazgatók vezetésével vonult fel. A kir. ügyészséget *Fischer* Imre kir. ügyész, az ipartestületet pedig *André* István elnök vezette. Képviselő volt ezen kívül még számos egyelet. Az orgona halk preludiuma után »Légyen a te kőfalaidban csendesség és jó békesség, a községben egyenesség« kezdetű fennálló ének következett s a közének elhangzása után *Haypál* Benő *Göde* Lajos új lelkésszel az urasztal elé lépett s hozzáfórlva a következő beszéddel iktatta be új állásába:

»Örömmel jöttem hozzátok és örömtökben őszinte résztvevéssel iktatom be lelképásztori hivatalába nemes eklézsiátoknak új lelképásztorát a külső törvényszerűségnek azzal a jógával, amelyet a tolnai ref. egyházmegye érdemes esperese adott a kezembe s a belső törvénynek azzal a követelésével, amely a szívemben élő szeretet édes, boldog kényszerével kötelez.

Mintha valami magasságba emelné lelkünket ennek az órának ünnepélyes volta; magasságba, ahonnan a jövőnek képeit a titokzatosság fátyolán keresztül szemléljük. E képek festésében a jó kívánság az ecset s a jó reménység a szín.

Én e magasságból először visszatekintek, a jövő derűs reményei és boldog sejtései helyett a múlt borus emlékeit és szomorú valóságát nézem: emlékezem. Mint valami szárnyaszegett dalos pacsirta összetörve hullt alá az a derűs lelkű ember, aki szive kincseiből önzetlenül, semmit nem várva, pazar kézzel adott mindenkinek egy-egy kedves, értékes darabot, személyválogatás nélkül mindenkinek, akivel csak élete vándorutján találkozása volt: mindenkihez jó igyekezett lenni — önmagáról elfelejtkezett. Gyujtsuk meg most az örömneg nagy fényességében, gyujtsuk meg, ha csak egy pillanatra is a kegyeletes emlékezés mécsesét s állítsuk lelkünk elé a ti elköltözött lelképásztoroknak kedves vonásait, felejthetetlen alakját. Tegyük bizonyosságot az igazság mellett: a jólétet nyomor, az egészséget nyavalya, a vidámságot szomorúság, a társaság élet derűs zaját az elhagyatottság tudatának nyomasztó csendje, az életet halál váltja fel, minden hiábavaló a nap alatt s a léleknek gyötrelme; de az igaz embernek még az emlé-

kezete is áldott! Méltán illethetne önvád, ha ez ünnepélyes pillanatban nem köszöntenénk az elköltözött lelképásztor élő emlékét kegyelettel. S bizonytal a ti emlékező lelketeknek és az én lelkemnek gondolatjai szép harmoniában összeforrva az ó-testamentomi bölcs szavaiban, ama jó bizonyosságot tevő szavakban találunk őszinte és hű kifejezést: »az igaz embernek emlékezte is áldott!«

Az emlékezésnek bus panaszát a reménységnek vidám köszöntése váltja fel. A remények ez ifju lelképásztor felé fordítják szívünket. A reménységnek s a bizalomnak csillogó örömeivel kívánunk neki szerencsés utat. Én, ha szabad volna pusztán csak a hasonlat kedvéért a nagyokhoz mérni a kicsinyeket, akkor azt mondanám, hogy úgy bocsátom el ez ifju testveremet és szolgatársamat életének új útjára s téves munka mezejére, mint Pál az ő szeretett Timotheusát, lélek és hűség szerint kedves fiát Remény és kétség, bizóhit és tépelődő aggodás, lelki emelkedettség szárnyaló öröme és szorongásnak szárny nélkül való tapogatózása egymást üzik lelkemben, mint a gomolygó felhők, amelyek között és amelyek felett ott ragyog a csillag: a kegyelemnek fényessége, hitemnek világosító lámpása. E tisztán fénylő világosság vezetése nyomán jer, hadd vezesselek, ifju szolgatársam! Testvéri szívvel nyujtom feled testvéri jobbot: menjünk! A mi napjainkban tudós és tudatlan tele szájjal hirdeti, hogy csak nyugat felé repülünk: én arra hívlak fel, hogy zárandokoljunk keletre is, Bethlehem és Jeruzsálem felé, amaz egyetlen bölcseségnek forrása telé, amely bölcseségnek kezdete az Ur nevének félelme, áldása boldogság, koronája üdvösség. Minden intézmény, amely magát fenntartani akarja, merüljön el lételének okfejébe s fennmaradásának feltételeit eredetének forrásából merítse. Aminek a bölcseség adott életet, azt nem nevelheti a tudatlanság, a szeretet szülöttét nem dajkálhatja a gyűlölség, az igazság gyermekét nem ápolhatja a tévelygés. Egyházunk életének eredete a Krisztus, építője is csak ő lehet: ne szégyeld hát a róla szóló örömhírnök hirnöke lenni, az ő szellemében hirdette az igazságot és gyakorolva a szeretetet. Ez az igazság, az Ur lelkenek igazsága, tegye szabaddá lelkedet minden emberi tekintettől, ez a szeretet, az Ur szivének szeretete kötelezzen minden ember iránt szolgálatra. Igazságod szabadságának egyetlen korlátja van: a szeretet gyöngéd kímélete. Nem én mondom neked, hanem az apostol mondja Timotheusának s neked is, nekem is: »Igyekezdel Isten előtt kedves lenni és oly munkás, aki nem szégyenli a munkát és igazán hasogassa az igazság beszédét.« A Krisztusra nézz, az emberi életnek erre az egyetlen tökéletes és utolérhetetlen eszményképerc, akkor az alantabb álló célt elérheted: lelképásztor, ember lehetsz e szónak evangéliumi értelme szerint. Nála nélkül nincs emelkedése az élet útjának, céltalan az élet. Nézz körül és lásd, hogy a Krisztus nélkül élő társadalom miképen vergődik: szava panasz, élete elégtelenség, ösztökéje szenvedély: mintha valami pokoli tűz égne a lelkében, hogy Manassé Efraimra törjön, Efraim Manassé ellen támadjon s egymás izmain rágódjanak. Egyik oldalon a hitetlenek serege táboroz, másikon az ugynevezett hívőké. Kevélyen vitázva szól az egyik: miért szövik a képletet alkotta képeket? Miért üzitek a szeszély szülte ábrándokat s miért akarnátok kezetekbe fogni az elszálló parát s követni a káprázatot? Nézzetek az emberi szellem repülését! Lássátok a mi lelkünk szárnyalását, amellyel berepüljük a mindenséget, kikutatjuk a természet rejtett erőit s a mindennapi élet szolgálatára kényszerítjük azokat! Nézzetek, hogy jutunk el az okok szakadatlan láncolatán keresztül az élet kérdéseinek válaszához — és eljutnak az anyag határáig, a vigasztalan semmiig. Gögös válaszal szól a felfuvalkodott tudás felé a magát hitnek nevező büszkeség: mi a gyümölcsöd, te dicsekvő tudás? ifjaid szive üres, lelke tartalmatlan, erkölcsé tévelygés; férfiak ajkán panaszos sóhaj. Neveltjeid lelke gerinctelen, akarat az élet változásainak könnyű labdája; ha népedet földhöz vágja az élet, rugalmas lélekkel talpra ugrani s küzdelemtől kipirult orcával fogadkozni nem tud; a rendes mértékben reá nehezülő megpróbáltatást úgy tekintti, mint amelyet a sors nagy csapás gyanánt egyenesen az ő számára privilegizált.

Ifju szolgatársam! látod, hogy az ellenséges táborok közül az egyik az Isten káromlást is tudásnak gondolja, a másik a babonát

is hitnek vallja: te ne szegődj egyikhez sem. Ne keresd e táborok tetszését, hanem igyekezzél Isten előtt kedves lenni és oly munkás, aki nem szégyenli a munkát és igazán hasogassa az igazságnak beszédét! Tanítsd meg e táborok harcosait, hogy az igaz tudás és az igaz hit egyaránt kegyelmi ajándék s egyesült erővel viszik a világot a haladás útján. Élőfa mind a kettő; olyan, amelynek gyökere az ember lelkébe nyúlik alá, virágot és gyümölcsöt termő koronája a kegyelem napfényében fürdik.

Az ellenséges táborok a csapások özönét zudítják a földre! Itt a *hitelenség*, amely tagadja az emberi lélek magasabb eredetét és rendeltetését; a társadalmi *elégeltelenség*, amely az irigység korbácsával hadakozik; a *jelszavak* tüzi játéka, amely megteveszti a gyenge látású lelket; a *sivár önzés*, amely meredő szemekkel csak a maga célját nézi és könnyezés nélkül áll mások pusztulásának romjai felett; a vállvonogató *közöny*, amely begyöpösödni enged az eszmények templomához vezető utat; a *gazdasági romlás*, amely eltörven népünk munkabíró ezreinek, nemzetünk erkölcsi erősségeinek kezében a kenyér botját, vándorbotot ad sok család kezébe; a *pártok viszálya*, ősi tanulság szerint a nemzeti erő emesztő rozsdája; a *hazugság*, amely a fórumon megtevesztő köntösben pompázik; a *szüklátkörü elfogultság*, amely béklyóba veri a szabad repülésre hívott lelket; ez a kilenc csapás, amelyhez tizedikül itt röpköd körülöttünk a halálnak fekete szárnyu angyala, a *felekezeti gyűlölség*, amely még azokra a falakra is, amelyeket a családi tűzhely szelid fényének kellene megvilágítani, oda veti a visszavonás, a türelmetlenség félelmetesen sötét árnyait.

Ezekkel a csapásokkal, széthúzó törekvésekkel, társadalmat bomlasztó, nemzetet rontó erővel szemben igazán hasogasd az igazságnak beszédjét, ne szégyeld a munkát s az Istennek tetszését keresd, mert nem az a kedves, akit önmaga vagy az emberek dicsérnek, hanem, akit az Ur dicsér. Munkás lelkednek önértetét emelje, öntudatát tegye fényessé annak megmondolása, hogy kicsiny körben az élő Isten bölcseségének edénye, a mindenható Atya nagy céljainak eszköze vagy. Kicsiny körben, de nagyjelentőségű helyen. Ne értsetek félre, Atyámfiai! ha nagyjelentőségűnek mondom ezt a helyet, mert hiszen oly természetes, hogy mint Izrael különböző nemzetségei a maguk nemzetségének városához, úgy ragaszkodunk mi egyszer büszke örömmel, máskor könnyező aggodással, de mindig szívünk igazsága szerint ehez a városhoz, vármegyénknél szívéhez s a róla való jó hirhallás messzeföldön is olyan nekem, mint fáradt vándornak a hűvös forrásvíz. Lelkes kitartással, fáradtságot nem ismerő hűséggel, buzgó szeretettel vedd ki részedet abból a munkából, amelynek célja, hogy e szívnek minden csöpp vére tiszta legyen, hogy innen emelkedett felfogás, igaz Istenfélelem, tiszta emberszeretet s áldozatban nyilatkozó hazafiságnak éltető erői áradjanak szét vármegyénk testének minden tagjába. Nincsen hatalom, amely parancsoló szavával, nincsen külső tekintely, amely kényszerítő erejével az élet ellentéteit kiegyenlíthetné, az élet bonyodalmas színjátékában megnyugtató kibontakozást teremthetne, vagy világotagó diktálhatna. Az izzó vasdarabok szikrákat hányanak a kovács üllőjén, de ezeknek a szikráknak muló fénye nem megnyugtató viláosság; nehéz, kinos betegségben idegölő méreg enyhületet adhat, de ez az enyhület nem az élet. Örök bölcsesség világosságát gyujtod meg, örök irgalom gyógyító forrásához légy vezető. Légy ott mindenütt, ahol e bölcseségre és irgalomra szükség van. Ha gyűlölködés tépné a békés egyesség köntösét, te a szeretet szálaival kötözd össze a sziveket. Ha a harag indulatja gyujtogatná a tüzet, te az Ur beszédjével, mint valami csendes esővel oltsd el a haragot. Ha önzés akarná cselekvésre lendíteni az akaratot, te úgy állj az emberek között, mint akinek lelkére még csak futó árnyat se vetett az önzés felhője. Ha a körülményekhez alkalmazkodó emberek térdre borulva szürcsölik az édes vizeket, te, mint Gedeon katonája, egyenesen állj és légy ur a körülmények felett. Kezdedbe adom a fegyvert: a bibliát. Övezd fel derekadat igazmondással, öltsd magadra az igazság mellvasát, kötözd lábaidra a békesség evangéliumának saruját, illeszd fejedre az örök élet reménységének sisakját, forgasd kezdedben a Lélek kétélű pallosát és harcolj, megemlékezzél arról, amire az apostol int: »a mi vitézkedésünknek fegyverei

nem testiek, hanem Isten által erősek, nagy hatalmasságoknak lerontására. Az Úr beszédet kötődök homlokodra és tenyeredre; ezzel legyen társalkodásod, mikor reggel felszereksz az álmoból és mikor este pihenésre hajtod fejedet.

Ha boldog szülők az Isten kegyelmének zálogát, kisdög gyermeküket, az anyaszentegyház oltalmazó karja közé helyezik, tanítsd meg őket, hogy a kicsiny gyermekben mindenek felett való kincset bizott sáfárságunkra az Úr, olyan lelket, amelynek az a hivatása és joga, hogy itt a földön boldog, a földön túl üdvösség részese legyen.

Ha öntudatra ébredt ifjú lelkek hitökről vallást tesznek s egyuttal bizonyosságot szülők és keresztzülők mellett s elindulnak azon az uton, amely a zarándok lelket az irgalom zálogán, a bünbocsánat forrásához, az örökélet reményéhez vezet; tanítsd meg őket, hogy az ifjú járjon az ő szemének látásai és szívének kívánságai szerint, de el ne felejtkezzen arról, hogy az Isten mindenkéért ítéletre van és hogy csak az Úr beszédjének megtartása igazíthatja meg az életnek útját.

Ha szerető szívek idehozzák szívök szerelmét és boldogságuk állandóságáért lelkük könyörgését, tanítsd meg őket, hogy a családok bekessegeinek fundamentuma s a családok boldogságának őrizője az Isten lelkéből táplálkozó szeretet.

Ha panaszos szív jajdul fel, ha kesergő lélek hullatja könnyeit, ha veszteséggel sújtott ember keres vigaszt és enyhülést, ha tisztelt koporsó mellé vagy bánatba öltözött emberhez visz; mutasd meg a vigasztalás forrását és hirdesd azt az örök igazságot, hogy nincs olyan mélység, ahonnan az Úr irgalma fel ne emelhetne, nincs olyan bánat, amelynek enyhülést ne adhatna s nincs olyan háborúság, amelynek békesseget ne parancsolhatna!

Viselj gondot magadról és a tudományról, maradj meg az Isten bölcsessége mellett, mert ha ezt miveled, megtartod mind magadat, mind azokat, akik téged hallgatnak. A vén embert intsed mint atyádat, az ifjakat, mint atyáidat. Az öreg asszonyokat intsd, mint anyáidat, az ifjakat, mint hugaidat, minden emberben, még a bünösökben is a nyomorúság száraz kenyeren tengődő utszéli koldusban is becsüld meg az isteni vonást, a testvéri hasonlatosságot.

Jutalmat vársz? Lelkiismereted szavában keresd és majd, ha munkádat elvégezve, lelked sátorá porba omlik, az ítélő Isten, az áldó atya szavában talál meg: jól vagy, jó és hív szolgálom; keveseken hű voltál, többre bizlak ezután. Amen.

Hajpál beszéde leirhatatlan hatást tett. A közönség észrevehető gyönyörűséggel és áhítattal hallgatta.

Miután pedig az új lelkész átvette a lelkesítő állás szimbólumát a — bibliát s a szent edényeket, Rácz Gyula kántor kiváló vezetésével a férfiak a »Dicsőít Teged nagy égi Teremtő« kezdetű éneket adta elő kifogástalan összetanulással, amely után Göde Lajos, az új lelkészfelment a szöszökre s Pál apostol korinthusi első levele negyedik részének második verse alapján a következő magas szárnyalású beszédet mondotta.

Kedves Gyülekezet!

Az ősi hitregék egyértelmű elbeszélése szerint a hajdankorban, abban az időben, melyet csak a képzelt kutat föl és varázsol elénk a maga bámulatos erejével, az emberek hiba nélküliek, tökéletesek voltak. A teremtés első pár embere boldogan élt a paradicsomban, büszken tekintett szét a mérhetetlen teremtettségen, amelyben nem volt hozzá hasonlatos, ártatlanságának anyagi állapotában lelke szabadon emelkedhetett az Alkotóhoz.

De ugyancsak az ősi hitregék egyező értelemmel beszélnek arról, hogy az emberek nem sokáig maradtak meg paradicsomi tisztaságukban. Letértek arról az útról, amelyen haladniok kellett volna, ráleptek arra a lejtőre, amelyen oly észrevétlenül lehet szállani lefele, de amelyen nem fölfelé haladni, hanem csak megállani is olyan nehéz.

Különösen érdekes a görög-római hitrege tudósítása. E szerint a legelső időben élte az emberiség a maga aranykorát. Erkölcsi tisztasággal, szent ártatlansággal, teljes boldogsággal volt övezve a föld. A szemérem, ártatlanság, eszmenység, szeretet, hűség istennői itt laktak és leszállottak a megközelíthetetlen magasságból, eljöttek a földre, hogy érintkezzenek, társalogjanak ennek lakóival, hogy fölkeressék

Philéonnak és Baucisnak szegényes kunyhóját. Amint azonban az emberiség erkölcsében romlani s a bünben sülyedni kezdett, egymásután kezdtek látogatásaikkal felhagyni a felséges égi lakók, majd elköltöztek innét az istennők is, végül nem maradt a földön más, csak a hűség istenasszonya. Itt volt ő egyedül. Itt bolyongott a földön, mint a letűnt aranykorok szemre-hányó lelkiismerete. Fölkereste a szíveket, hogy azokba belékényszerítse a nemes, az eszmenyi, a szent iránt való fogékonytságot. Mindhiába! A lejtő megvolt s rajta nem lehetett megállani. Az emberiség sülyedt. Éscsepp volt az, amely csak lefele esni volt képes, nem tudott harmat lenni, hogy a nap melegénél fölfelé szálljon. Végre a hűség istennője is belefáradt a meddő küzdelembe; elszállott innét, hogy fölkeresse égi lakását. Árván maradt a szegény föld, nem lakta más, csak ember, gyarló, bünös ember.

Érdekes, Kedves Gyülekezet! a hitregének ez az elbeszélése. Érdekes annyiban, amennyiben bepillantást enged abba az óriási szellemi vívódásba, amellyel az ókor bölcsői igyekeztek megfejteni az Isten és az emberek közt lévő viszonyt. De engemet különösen az a tudósítás ragad meg, hogy a földön legvégsőre maradt s legtovább munkálkodott a hűség istennője.

Honnet van e fölfogás? Miért mondja az ő rege legtartósabbnak a hűség istennőjének munkálkodását a földön? Bizonyára azért, mivel a hűséget a legszebb erények közt is az első közé számítja, mivel továbbá ezt az erényt az emberi szívek legmélyén gyökerezőnek tekinti, (vagy legalább is annak óhajtaná tekinti).

Valóban így is van. A valóban nagy, nemes szívnek legfeltettebb erénye a hűség, de kisebb-nagyobb mértékben megvan ez minden emberben. Meg kell lennie! E nélkül nem képzelhető el az emberek közt az állandó kapcsolat, nem képzelhető el a polgári rend, a társadalmi élet. Olyan erény ez, mely alapját képezi sok más erénynek, amely maga a legnemesebb értesen alapul s amelynek birtokában lenni magában véve is legedesebb, legszentebb jutalom. Ha van egy szolgáló, aki minden körülmények közt megteszi irántunk kötelességet, akinek szívét nem tudja fölünk elfordítani semmi a világon, ennek a szolgálóknak, ha megakarjuk jutalmazni, bizonyára ez az elismerés lesz legedesebb jutalma: »Hűséges szolgáló vagy!« Egy jó barát, az elnevezés a legkedvesebb: »hű barát«, a házastársnak ez: »hűséges hitves«, a jó gyermeknek: »hű fiú«, az eszmék buzgó apostolának: »hűséges harcos«, a honfinak: »hűséges hazafi«.

S ha a társadalom különböző osztályaiban működő egyének legszebb erényének tartjuk a hűséget s ezt méltán elvárjuk minden embertől, mennyivel inkább el kell varnunk attól, akinek a jót, a nemeset, az igazságot, a hűséget úgy alkalmas, mint alkalmatlan időben nemcsak szóval, hanem inkább tettel különösen hirdetni Istentől rendelt szent kötelessége, akit Pál apostol Isten titkai sáfárának nevez, mennyivel inkább el kell ezt varnunk a lelkipásztorától! Éppen ezért a legfeljesebb mértékben méltányolni tartozunk az apostolnak ezt a kijelentését: »A sáfároknak ez kívántatik meg, hogy mindenik hűnek találtsassék!«

Kedves Gyülekezet! Mivel én a hűséget a legszebb emberi erénynek tartom, ezt megkívánom mindenkitől s különösen minden pásztortól, ezért választottam e kivételes, jövőre nézve egyik legelhatározóbb, egyik legünnepeisebb pillanatban ez igeket elmelkedésem tárgyául. Arról fogok elmélkedni, mit értek én az Apostolnak e kijelentése alatt; mihez legyen hű mindenik lelkipásztor.

Keves szóval megmondom meggyőződésemet. Mindenik pásztor legyen hív ahhoz a szellemhez, amely az Úr Jézussal a földre költözött. Ehhez pedig csakis úgy lehet hű, ha igyekszik elsajátítani mindazon tulajdonságokat, amelyek az ő jellemvonásait alkották. Nem azokat a vonásokat értem én, amelyek őt emberfelettivé tették, mert ezeknek elsajátítását embertől, még ha lelkipásztor is az, kivanni vakmerőség, hanem értem azokat a tulajdonságokat, amelyek őt, mint az emberiség vezérét, tanítómeesterét jellemzik. Ezeket elsajátítani, életében megvalósítani minden pásztornak becsületbeli, szent kötelessége; csakis így lehet a földnek sója s így lehet a világnak világossága, aminek az Úr az Apostolokat szánta, különben a só megízletlenül s a gyertya veka alá rejtetik.

Melyek az Úr jellemvonásai? Soroljuk csak fel néhányat, csakis a legszembevetőbbeket a felséges tanítómeester tulajdonságai közül!

Először is úgy tűnik ő fel előttünk, mint

az ügyfogyottaknak, a testi és lelki betegségben silylődnőknek a barátja.

Nem zárta ő el magát az életnek derűs oldalától, hiven bément Máriának és Marthának boldog hajlékába. S mikor olvassuk azt a kicsiny evangéliomi tudósítást, úgy tetszik nekünk, mintha látnánk keletnek derűs napját, amint aranyos sugarával glóriával övezi azt a kedves beszélgető társaságot. Vigadott a vigadozókkal. Ime részt vett a kánaai lakodalmon. De míg erről csak kevés tudósításunk van, addig szinte megszámlálhatatlan ama képek száma, amelyek az Urat a szenvedők között mutatják fel. Alig van lapja az evangéliomoknak, amelyen ne látnók őt, mint az emberiség nyomorultjainak orvosát. Nincs betegség, amelyet ne gyógyítana, nincs seb, amelyet be ne kötözne, nincs szenvedő, akit ne vigasztalna, nincs megterő bünös, akit kegyelmébe ne fogadna. Nincs távolság, amely hosszú volna előtte, nincs fáradtság, amely nagy volna néki, mikor segíteni kell. Mily felséges hivatást jelöl ki az Úr ezen jellemvonásával a pásztoroknak! Neki sem kell elvonulni az élet napsugaras részétől. Nem kell kerülnie azt az örömet, amelyet a vigadókkal való vigadozás nyújt a léleknek, nem kell, sőt nem is szabad megvetnie az Isten lelke szerint örülő társaságot, csak arra vigyázzon, azt ne felejtse egy pillanatig se, hogy míg övéi közt van egy seb, amelyet be kell kötözni, van egy könny, amelyet fel kell szárítani, addig ezeknél van a helye. Társalogjon az épekkal, a megelégedettekkel, Istennek megáldottaival, de míg ezekhez egy szava van, addig a meglátogatottakhoz legyen tiszta szívvel, addig ezeket a legmagasabb jövedv is alászáll, lehiggad a közönyösség színvonaláig, amikor már nem szerez semmi örömet, lassanként még alább sülyed, végül nem marad belőle vissza más, csak keserű utóíze. Míg ellenben a jöttent magában hordja örvendezettető jutalmát. Midőn a pásztor fáradtságos munka után szenvedőtől hazatér s otthon csendes szobájában érzi lelkiismeretének helyeslését, midőn a csendben mintegy hangokat hall, biztató kedves hangokat: »Jól vagy, jó és hív szolgálom, kevesekre voltál hív, többre bizlak ezután!« (Máté 25. 21.) valami édes megnyugvás, boldog meelégedés lopózik szívébe, öröm, minőt nem ad a vigaság pohara, öröm, amely nem mulik el a születés pillanatában, hanem végigkísér egy egész életet keresztül s az életet kedvessé, boldoggá teszi.

Óh legyen egyházunknak minden pásztorja ilyen boldog. S hogy ilyen lehessen, legyen hűséges követője a szenvedők, nyomorultakat istapoló Jézusnak. Minden szava, minden tette biztató felhívás legyen az emberekhez: »Jöjjetek én hozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megvagytok terhelve és én megnyugtatlak titeket!« (Máté 11. 28.) Jöjjetek hozzám szenvedők, nyomorultak, özvegyek, árvák, jöjjetek és vegyetek vigasztalást. Én gyöngye vagyok, de erős az Úr! Az ő ereje az én gyöngeségemet is erősséggé változtatja!

Ugy tűnik fel továbbá a Mester, mint a békessege hirdetője. Már az ő születése békesseget hirdetett a világnak. A bethlehemi mezők felett megjelent anyalsereg így énekelte: »Dicsőség a magasságos mennyeekben Istennek és a földön békessege és az emberekhez jóakarata!« (Lukács 2. 14.) A hegyi beszédében boldognak mondja a békessegre igyekezőket. (Máté 5. 9.) Midőn a tanítványokat az ige hirdetésére küldi, ilyen köszönetre tanítja őket: »Békessege e háznak!« (Lukács 10. 50.) Midőn feltámadása után megjelent a Jeruzsálemben együtt lévő tanítványok közt, e szóval üdvözlé őket: »Békessege néktek!« (Lukács 24. 36.) A békesseget hirdette uton-utfélen, hisz bizonyára tudta, hogy ezt kell hangoztatni legjobban, mert ezt az ígét tanulja meg legnehezebben az emberiség. Békessege titek! Ha az Úr ez igének volt az Angyala, kell, hogy minden pásztor legyen ez igének Apostola! Van-e nagyobb kincs a földön, van-e nagyobb áldás a családban, az egy-

házbán, társadalomban, a nazában mint a békesség s van-e nagyobb átok, mint a békétlenség? Van-e szebb jelvény a világon mint a béke olajága? Lehet-e elérni nagyobb eredményt bármivel, mint a békességgel, amely egyetértő szeretettel és hűséggel munkálkodik? Békesség ténétek! Mondjátok meg, atyámfiak! hol kellene ezt az írt inkább hirdetni, mint hazánkban s mikor kellene inkább hangoztatni, mint most! Társadalmunk kinlódik, vajudik, életünk valami sajátságos átalakulás előtt áll, jobbról és balról különösen morajlik a föld. Es ebben a baljóslatu időben a parányi magyarság egymással néz farkasszemet, úgy készül arra a birokra, amely bármilyen kimenetelű lesz, csakis magyar vállak erik a küzdőtér homokját. Oh bárcsak jönne egy erős, egy hatalmas, akinek szava elhallatszanék a Tátrától a zugó Drávaig, sőt azon túl a magyar tenger kéklő vizéig, hogy hatalmas szavára lecsendesüljenek a szenvedélyek, mint lecsendesült Tibériás vize a Mester intésére. Most van szüksége a hazának békét, egyetértést hirdető pásztorokra, akik a szenvedélyek által ütött sebeket enyhítsék az evangéliomi béke olajával. Aki ezt nem teszi, hanem a szenvedélyek szítására törekszik, az a pásztor nem hű a békét hirdető Krisztus szelleméhez. Kertész az, aki szentségtelen kezekkel saját fájának hajtásait vagdalja le; kormányos, aki épp akkor hajítja vizbe a kormánylapátot, midőn már hallja a közelgő zivatar moraját. Békesség ténétek! E szavak legyenek felírva az evangéliomi lelkipásztor zászlajára, ezeket hirdesse minden időben! Az ő hivatala legyen egy szent semleges tér, ahol kibékülve találkozzanak a különböző párt-érdekelvények. Legyen az oltár, amelyen szívek olvadnak össze, kezek szorítják meg barátságosan egymást a közjóért való munkára; legyen az drágakő, amely egy gyűrűben foglalja össze az egymással ellenséges embereket, akik mind egyek az Istenben, a teremtő és megtartó edes Atyában.

Továbbá úgy jelenik meg előttünk az Úr, mint az emberi haladás képviselője. *»Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes!»* (Maté 5. 48.) e szavakkal jelölte ki az emberi haladás végcélját. Az Atya tökéletessége pedig a tökéletes szeretetben nyilvánul meg. *»Az Isten szeretet»* (I. Ján. 4. 16.) ezt mondja János apostól; és így folytatja: *»aki a szeretetben marad, az Istenben marad és az Isten abban.»* Tehát a pásztor, ha hív akar lenni az Úr szelleméhez, igyekezzék tökéletesedni és tökéletessé lenni a szeretetben. Ez legyen életének legfőbb eszménye, csak erre irányítsa minden figyelmét! Ne szabja magát máshoz, ha az a más még olyan divatos is! Minden kornak megvan a maga vezérlő szelleme, amely előtt készsággel hódol az emberiség nagy százaléka. Oh pedig mennyire meg kell néznünk, mi előtt hódolunk meg! Gyöngé labon áll a fűszál, megingatja alapjában a legkisebb fuvallom. A legtöbb korszallem sem áll erősebben. Valamint a természeti világban a lények folytonosan váltakoznak születve és elenyészve, úgy az emberi szellem világában is a tettek mozgató eszmék szüntelenül változtatják egymást, ma születnek, hogy holnap halálukkal újabb eszméknek adjanak táplálékot. Amit ma Istenként imádnak az emberek, azt holnap, mint bálványt rombolják le, amely eszmék ma mint bölcsesség hódítanak, holnap mint bolondság, gúny tárgyai lesznek. Nem volt még korszallem, mely örökéletűnek ne tartotta volna magát s az emberiség életének folyása tanubizonyosságot tesz arról, hogy hány korszallemnek siriratát véste fel a világtörténelem. Vigyázzon a pásztor, meg ne csalassa magát. Minden korban azt nezzék, hogy az irányító eszmék mennyire egyeznek meg a krisztusi szeretettel. S ha ezzel ellenkeznek, legyenek bármily népszerűek, ne szegődjenek szolgálatukba! De ha megfelel bennük a megváltó szeretetet, akkor álljon a lobogó alá és küzdjön, harcoljon mellettük, mint a Krisztusnak hű vitéze! Így lesz hív a tökéletesedés vezéréhez, az Úr Jézushoz. A szeretetben kell tökéletesednie és tökéletesítenie az embereket, mert mindennek meg lehetnek számlálva percei a földön, de a szeretet nem. A szeretet örökkévaló, mint maga az Isten.

Ime ezt értem én Pál apostolnak e kijelentése alatt: *»A sáfárokbán ez kívántatik meg, hogy mindenik hívnek találtsásek!»* Legyen hív a pásztor a Krisztus szelleméhez, kövesse a Mestert, mint a szenvedők barátját, mint a békesség hírnökét és mint az emberi fejlődés, tökéletesedés vezérét.

Kedves Gyülekezet! Most, midőn először volt alkalmam e gyülekezet előtt úgy szólni, mint ennek Isten kegyelméből, egyházi szokásunk és rendtartásunk szerint beiktatott törvé-

nyes lelkipásztor, jól esett elmélkedni Pál apostolnak a hűséget, a Krisztushoz való hűséget lelkünkre kötő ígéjéről. Ezt tettem most. S tettem abban a tudatban, hogy hűséget prédikálni mindig, de különösen most nagyon időszerű, tettem továbbá azon szent elhatározásom megjelölésére, hogy egész lelkipásztori működésem alatt mindenkor a Krisztus szelleméhez való hűség lesz a vezérem s hűségemnek ekkor lesz vége, mikor az életemnek. Atyámfiak! Mikor lelkemnek indításából erre a pályára határozottam magamat, szomat vettem életemmel. Megnyitottam egy különös perspektíva, láttam harcmézőt, amelyen küzdenem kell. Küzdeni magammal, saját gyengeségeimmel, a tán bennem levő gonosz indulatokkal, küzdeni a néppel, küzdeni a kívülállókkal, tán küzdeni egy kornak megtevesztett szellemével. Nem tántorodtam meg. Láttam előre, hogy eljön az idő, amikor fel kell vennem az Úr keresztyét, kísértéseket, nehéz próbákat kell szenvednem, sőt föl kell mutatnom a sebhelyeket, melyeket rajtam ütöttek. Nem fordultam vissza. Nem, azt is előre tudtam, hogy Istennek szolgálók. Annak szolgálói pedig inkább kell, mint az embereknek. Ő is jutalmaz! És az ő jutalma örökkévaló. Nem fordultam vissza, mert úgy éreztem, mint Pál apostol: *»Jaj nekem, ha az evangéliumot nem prédikálhatom!»* Most itt vagyok. Bizalmatok megadta számomra azt a tét, amelyen dolgozhatom. Hígyjétek el, dolgozni is akarok. Nem beszélni jöttem, hanem tenni. Lelkemből él egy keresztyén gyülekezet eszményi képe. Ennek a képnak az életben való megvalósításáért fogok munkálni. Meg akarom valósítani annak a hatalmas Kálvini egyháznak mását, amelynek legnagyobb gazdasága a puritán tiszta erkölcs, legerősebb oszlopa a munka, legnagyobb ereje az Istenben vetett hit, legfeltebb kincse a haza- és emberszeretet. Magas a cél, azonban mégis ünnepiesen kijelentem, hogy bár a munka alatt roskadjak a porba, törjem össze, de míg agyam gondolkozni, szívem érezni tud s míg karjaimat mozgatni tudom, eszményeimből nem engedek. Én magam olyan gyenge, olyan kicsiny vagyok. Tehát, hogy ne teljesüljön az a jövő, amelyet elem tart pályám megválasztásakor az ifjúkor aggodalma, oh jertek atyámfiak, sorakozzatok mellem ti. Az egyetértésnek ez a megragadó képe, amely ma elem tarult s amely könnyekig meghatott, ne legyen csak pillanatnyi fellángolás munkája, hanem legyen záloga egy szeretettel, egyetértéssel, hűséggel munkálkódó jövőnek. Ha valamikor elternek eszményeimtől, én kérlek titeket, hogy forduljatok ellenem, de míg látjátok, hogy célom szent, kerlek, legyetek munkatársaim, ne szegyeljétek velem dolgozni, csak azért, mivel még ifjú vagyok. *»A sáfárokbán az kívántatik meg, hogy mindenik hívnek találtsásek!»* Mindnyájan királyi szép és szent pap-ság vagyunk, tehát mint Istennek sáfárai, fogadjuk meg mindnyájan az Apostol intését, legyünk a Krisztushoz hűek mindhalálig! S az a mindenható Isten, aki minket a hűséges munkára elküldött s aki szívünkbe a hűséget beléoltotta szenteljen meg a maga szent Lelkével, adjon nekünk a hűséghez erőt, az erőhöz kitartást, a kitartáshoz sikert! Amen.

A kipirult arccal, szép szóközi tudással elmondott beszéd, a maga keresetlen, őszinte hangjával szintén mély hatást tett. Mindenki meggyőződhetett, hogy a szekszárdi hívek felelő gondolkozásu, nemes érzesű, szép tudásu lelkész nyertek, aki nem utolsó, sőt a jobb köze tartozik a szóoklás művészetében is.

Ezután egy 40 tagból álló női kar a *»Szent hitünk hajlékába eljöttünk jó Atyánk»* kezdetű éneket énekelte szép összhanggal, mire közének következett s a közönség láthatóan megelégedettséggel s lelki ihlettel lassacskán elhagyta a templomot. Tisztelgés formászerűen nem volt, de azért a küldöttségek s magánosok sorba felkeresték a tanácssterembe visszavonult új lelkészt s kifejezték előtte legjobb kívánataikat.

Délután 1 órakor aztán a fehér-asztalnál gyűltek össze az ünnepségen résztvevők, de nemcsak ők, hanem ott volt Szekszárdnak ugy-szólván, majdnem egész intelligens közönsége, így a közebed, amelynek összehozásán Szondy István, Bajó János, Bodnár István és mások buzgilkodtak, minden tekintetben kitűnően sikerültnek mondható. Körülbelül 160-an voltak jelen s a menü is kitűnő volt. A felköszöntők sorát Kátai Endre esperes nyitotta meg. Magas szárnyalásu beszédében a szekszárdi, bajaiból kibontakozni készülő egyházközséget s Göde Lajost, az új lelkészt élteti. Az egyház presbitériuma nevében Mészáros Pál polgártársunk beszélt s kerekded, formás, okos beszédében Göde

Lajosra üritett poharat. Tóth Károly egyházmegyei világi tanácsbíró gondolatokban gazdag beszédében a megjelent katolikus, lutheranus, izraelita valásuakat, továbbá az egyházmegye papságát s a hatóságok fejeit köszöntötte fel. Utánuk Göde Lajos mondott igen szép beszédet, megismételve a délelőtti templomi beszédnek azt a részét, mely egyháza érdekeinek előmozdításán kívül a szeretet, a felekezeti béke ápolását is feladatult tűzte. Göde után Simorits Elemér alispán szólalt fel. Sietett kidomborítani, hogy mint a közelet szolgálja jelent meg itt s e tekintetben igenis vindikalja magának az elsőséget, hogy az új lelkészt üdvözölje. Majd ügyes fordulattal reatért a felénk közelgő Halley-üstökösre, amelyről sok mindent jósolnak. Ő azonban azt hiszi, hogy az új jövevény minden nyom nélkül fog fejünk felett tovább vonulni. Nem mondhatja ezt arról a Buda felől váratlanul megjelent üstököséről — Haypál Benőről, mert Ő itt hagyja közöttünk lelke tartalmasságának, ideális felfogásának, a szívek közepeig beható mélyesges gondolatainak s felelő gondolkodásának eltörülhetlen nyomait s az ő lelkéből levált értékes szíporka darabok a mi lelkünk és szívünk tartalmasságát növelik, gyarapítják. Szünni nem akaró taps es eljenzés között, a mindenki lelket elragadott szónok egészségére üriti poharat.

Az alispán után Hazslinszky Gza kir. törvenyszéki elnök a nem régen alakult evangélikus egyház nevében emelt szót s éltette az új lelkészt, akit mint az elválás előtti időben egyházanak is lelkészét, régi ismerősként üdvözöl. A zsidó hitközség képviselőjében dr. Leopold Kornei, hitközségi elnök nagy figyelemmel hallgatott beszédet mondott s a testvéries együtt munkálkodást éltette. Utána a szekszárdi Kaszinó nevében Kramolin Gyula dr. igazgató szólalt fel s mint Szekszárd legelső kulturális intézményének képviselője, a kulturális sikerekre üritett poharat. Szabó Károly egyházmegyei főjegyző, országgyűlési képviselő aratta le ezután sokak szellemi vetését, elvívén előlük a biztos szónoki sikert jelentő toaszt-eszmét. Az új lelkész menyasszonyát, Ferenczy Katica urhölgyet élteti általános tetszés között.

Es most feszült figyelem és várakozás között Haypál Benő jelentkezt szölsára s a következő beszédet mondotta:

»Az a viszony, amelyben a ma beiktatott ifjú lelkipásztorral vagyok, érthetővé teszi, hogy lelkemet valami olyan ellentétes érzésekből táplálkozó hangulat tölti be, amelynek hű kifejezője az írás szava: *»nevetés közben is fáj az embernek a szíve.»* A bennem élő szeretet együtt nevet az örüléssel, természetszerű önzésem magaráhagyottan busul. Busultam a mai napig, mert hű munkatársamat vesztettem el, olyant, akiről a közvetlen és tapasztalat alapján álló meggyőződés bizonyossággal állíthatom ebben a mindnyájunkra néve ünnepélyes pillanatban, hogy ha a szekszárdi társadalom a szeretetnek emelkedett lelki mámorában nagy várakozással tekint reá és színes reményeket fűz hozzá: — a színes ünnep után a várakozókra nem következik szürke hétköznap s a gazdag remények virágaiból gazdag valóság gyümölcse terem. Reám néve e szép napnak felejthetetlen hatása, hogy szívemben az önzés busulásának és a szeretet örömeinek természetes és érthető tusájából a szeretet öröme került ki diadalmasan. Egyéni vesztésem busulása eltörpül a szekszárdiak nyeresége felett érzett örömom nagysága mellett. Ha végig tekint ezen az intellektuális erőknél bővülőködő diszes társaságon: a hűzkesség érzésénél nagyobb és tisztább, a boldogság érzése fog el. Boldog vagyok, mert előre láthatom az én kedves és szeretett ifjú pásztorársam életének, jövendő munkásságának sikerét, előre látom e siker biztosítékát, nemcsak az ő nemes elhatározásában és tettekkésztségében, hanem ebben az előkelő és jóindulatú társaságban is, amely őt oly megható szeretettel fogadja szívébe, oly nyílt és jóságos bátorítással állt az oldala mellé. Az ilyen intellektuálisn előkelő és jóindulatú társaság a társadalmi élet nemesbűlésének, a közelet boldogságának, a békés fejlődésnek feltétele és záloga. Buszke és boldog vagyok, hogy vármegyénk és e társadalom hivatalos vezetője minden eddigi közszereplésében s mai nyilatkozatában is meggyőző bizo yságot szolgáltatott annak, hogy nemcsak hivatalos, hanem hivatásos vezető is. Azt a hídverő munkát, amelyről szól, amelynek célja, hogy az élet folyamának különböző partjain élő s a felfogások ellentétessége által szétválasztott meggyőződéseknek becsületes és barátságos találkozásait lehetővé tegye, — ezt a hídverő munkát mélyesges értelemmel, vonzó szeretettel s munkában edzett küzdő akarattal végezi. Magasba száll a lelke, mert tudja, hogy a társadalmak előbbre vitélet célzó áldozatok csak ott születhetnek a magasban, az eszmények régiójában, ahol az ember lelkének nincsenek önzésből és érdekből kovácsolt földi bilincsei, ahol az ember nem a jutalmat másról, csak saját lelkének öntudatától, amelynek békessége minden kincsénél értékesebb, minden dicséreténél ékebb. Nem lehet közöttünk senki, aki ezt a férfiat, akinek gondolkozása tiszta és átlátszó, mint a kristály, érzelmi világa tömör és értékes, mint a vert arany, egyéni és közeleti jelleme szilárd, mint az acél; — nem lehet közöttünk senki, aki őt a férfiaság eszményképének ne vallhatná s ilyen ideál gyanánt ne becsülhetné. A megértés békességének bölcs szavával biztatott ő bennünket a hídverő munkához. A különböző szempontok és érdekek szerint széttagolt társadalom számára ez a bölcs és igaz szó: a megértés békességének ígéje. Nem a lelki uniformis szorongató, kényelmetlen és egészségtelen kényszer, mert az uniformisba öltöztetett lelkének békessége az élettelenység merev nyugalma. Nem a különböző meggyőződések erőszakos nivellálásáról van szó, mert hiszen az apostol szerint is szükséges, hogy legyenek közöttünk versenyzések; de a komoly meggyőződések harcában nincsenek legyőzött sebesültek; az igazságból táplálkozó meggyőződések versengésének célja azt

dönteni el, hogy ki gyümölcsözteti a reá bízott talentumok; leghivebben; a tiszta meggyőződés férfias harca azt dönti el, hogy az eszményi célt ki szereti önzetlenül és becsületesen. Arról van szó, hogy a haladás útján vigyük előre társadalmunkat és nemzetünket, és pedig a haladás törvényének parancsoló szellemében, úgy, hogy aki intellektuális magasságban él, nyújtson testvéri kezet az alantjárónak, hogy őt is felemelje a tiszta, derűs levegőjű magasságba; arról van szó, hogy a felfogások különböző partjain élők számára hidat verjünk úgy, hogy e hidhoz pillérül és lépcsőül önelkünk adjuk oda. De nemcsak időleges találkozás céljára kell építenünk; a hidverő munka után más nagy munka várja a munkásokat: állandó hajlékot, felséges templomot kell építenünk a lelki béke, a megelégedés és boldogság kultúrájának felséges templomát. Ezer és millió munkás fáradszépítésként épít már a világokat építő nagy Istennek bölcs terveit szerint; egyik a tervet ellenőrzi, a másik a követet hordja, sokan a feldolgozott követnek beillesztésével fáradszépítésként az épület külső és belső szépítésén dolgoznak. Folyik a munka serényen világszerte; folyik hazánkban is, kezd kibontakozni az épület szédítő aránya, felséges pompája. Eljő az idő, amidőn megnyílnak e dicsőséges templomnak kapui s ennek a templomnak egyetlen oltárához, az igaz Isten és emberszeretet oltárához jár áldozni minden ember s áldozat nélkül maradnak az önzés, a gyűlölködő elfogultság, a vak babona, a sötét völgyben élő szülőkörtség, a gőgös tagadás, a számító érdek, a fellüvaikodott hatalom bálványai; ledőlnek az emberek között mesterséges emelt válaszfal s igaz szeretet tűzében boldogan olvadnak össze az egymást megértő, egymást testvérekül megbecsülő emberi szívek. E dicsőséges emberi, e felségesen humánus és kulturális munkára Szekszárd és Tolnavármegye társadalmának az Isten jósága mély böcsességű diadalmis erejű szép lelket adott, aki az ily munka vezetésére hivatott, a munkások számára követendő példa; ez a férfiu örökös névnek lényét és értékét szerzett érdemekkel öregbítette s nevét nemcsak a vármegye határain belül, de messze földön fogalomná nemesítette, ismeretessé és tiszteltesé tette minden humánusan gondolkodó, igaz kultúrember előtt, aki vármegyénk fejlődése és sorsa iránt érdeklődik. Erre a férfura, vármegyénk érdemes alispánjára, Simontsits Elemér urra üritem poharamat!

A gyönyörű szavak megtették a hatásukat, a jelen voltak felugráltak, siettek koncintani úgy a szóval, mint a felköszöntővel.

Volt még több talpraesett dikció is. Dr. Rubinstein Mátyás főrabbi tartalmas, magaszárnyalási beszédben Göde Lajost éltette. Simontsits Elemér alispán Haypál Benőnek, őt kitüntető beszédjére válaszolt, lelkesen, elragadtatással éltette őt. Wigand János főgimnáziumi igazgató szép beszédben Göde Lajos hitoktatói működését méltányolta. Halász Géza fordulatosszerű beszédben egymás megbecsülésére, Szakács Ernő mórági lelkész a vendéglátó egyháza, György György törvsz. jegyző Mészáros Pál presbiterre, dr. Rubinstein Mátyás Haypál Benőre emelt poharat.

Végül Haypál Benő reflektálva dr. Rubinstein ama szavaira, hogy a vallás és tudomány harcban áll egymással — azt fejtegette, hogy az igazi tudás és a hit között ellentét nincs — a kettő inkább kiegészíti egymást. Gyönyörű fejtegetéseit a kölcsönös megértés hangoztatásával fejezte be.

Ezután asztalbontásra került a sor. A közönség az új lelkész s a beteg fiához Paksra siető Haypál Benő, valamint az egyházmegye népszerű esperesének lelkes elttetésével lassacskán oszlani kezdett. Voltak azonban sokan, akiket még a késő este is ott talált a barátságos fehérszalmánál.

S ezzel véget ért a lelkész beiktatás jelentőségteljes aktuusa. Szép nap volt: lelkek találkozója; megérdemli, hogy meleg szeretettel gondoljunk reá vissza.

VARMEGYE.

— **Közgyűlés.** Tolnavármegye törvényhatósága — tavaszi rendes közgyűlést az eddigi megállapodás szerint f. hó 31-én tartja meg, Apponyi Géza gróf vbtt. főispán elnöklésével.

VÁROSI ÉLET.

— **Városi közgyűlés.** Szekszárd r. t. város képviselőtestülete f. hó 9-én dr. Szentkirályi Mihály polgármester elnöklés alatt rendkívüli közgyűlést tartott, melyen Steiner József Markvart és Salamon Árminnak jegyzőkönyv hitelesítőként történt felkérése után a város által létesíteni tervezett jéggyár kérdéséről tárgyalták. A jéggyárat a város a villamos telephely mellé úgy építi — az építkezési szakosztálynak Szabó János városi mérnök ajánlatára tett véleménye alapján, — hogy az a kibővített villamos teleppel egy egészet képezzen, ami a városra az üzemek egysége és személyzeti kiadások csökkenése folytán jelentékeny megtakarítást jelent. A jéggyár berendezésére a polgármester által megtartott versenytárgyalásra egy ajánlat, a budapesti Nicholson gyáré érkezett be, mely azt 3 hónapi szállítási hatá-

idővel 35000 koronáért hajlandó szállítani. Tekintettel arra, hogy ez az ajánlat drágaságánál fogva, a kényszerhelyzet kihasználásán látszik alapulni és a 3 hónapi szállítási határidő sem felel meg a város érdekeinek, a képviselőtestület az ajánlatot nem fogadta el, hanem Főglein Ferenc, Wolf Arnold, Tóth Károly és Szuliman György hozzászólása után megbízta a polgármestert, hogy a városi mérnökkel együtt lépjen érintkezésbe hazai, szükség esetén külföldi gyárosokkal és a fenti összegben belül, a lehető legrövidebb szállítási határidővel kössön szerződést. A dolog pénzügyi részét illetően a szükséges költségek fedezésére a város 50000 koronás kölcsönt vesz fel folyószámlára a szekszárdi takarékpénztártól, mint legolcsóbb ajánlattevőtől, 5% kamatozás mellett. A jéggyár, a berendezést 35000 koronával számítva, a magas építkezés 13000 koronára előirányzott költséggel együtt 48000 koronába kerül. Elfogadta végül a képviselőtestület a gyártott jég átvételére jelentkező fogyasztókkal kötött szerződést is. E szerint ezek a jeget, 5 évi kötés mellett métermázsánként, házhoz szállítva 3 koronáért kapják. Egyébb vevők részére a jég árát, a körülményekhez képest, a tanács állapítja meg.

KÖZSÉGI ÜGYEK.

— **Felhívás.** Köztudomásu, hogy a Segédjegyzők és Községi Alkalmazottak Országos Egylete a múlt, február hó 20-án alakult meg Budapesten. Az egyesület célja mindannyiunknak anyagi és erkölcsi védelme, érdekeink szótólója a legfelsőbb hatóságoknál. Természetes dolog, hogy a központ csak úgy működhetik teljes odaadással a cél elérésére, hogy az ország minden megyéje, minden járása közre munkálkodik a közös cél elérésére, mert hiszen a nagy számban van az imponáló erő. A dunaföldvári járás segédjegyzői és községi alkalmazottjai bizonyára nem óhajtanak az országos mozgalomtól visszamaradni, azért bocsátom ki ezen Felhívást, melyben tisztelettel kérem kedves kartársaimat, hogy a Segédjegyzők és községi alkalmazott országos egyesületének járásonkénti szövetséggé való megalakítására f. évi március hó 13-án d. u. 3 óra Paks község-háza tanácstermében lehetőleg teljes számban megjelenni sziveskedjenek. — Maradok kartársi üdvözléssel: Paks, 1910. évi március hó 4-én. Boros László. **Tárgysorozat:** I. Korelnök választása. II. A járási szövetség megalakulása az országos egyület alapszabályainak keretén belül. III. Tisztviselők választása I. elnök, 1 al-elnök, 1 jegyző, 1 pénztárnok. IV. Indítványok.

HIREK.

— **Személyi hírek.** Apponyi Géza gróf vbtt. főispán, folyó hó 8-án Szekszárdra érkezett s itt elnökölt a 9-én megtartott közigazgatási bizottsági ülésen. — Simontsits Elemér alispán Lugosra utazott, ahol részt vesz Medve Zoltánnak, az új főispánnak beiktatási ünnepén. — Széchenyi Sándor gróf vbtt. egészségi okokból Bécsben tartózkodik.

— **Áthelyezések.** Bodrogi Károly paksi vasuti pénztárnok áthelyeztetett az államvasutak igazgatóságához, Budapesre. A pénzügyminiszter Losonczy Gyula bonyhádi pénzügyőri szemlést Marosújvárra s ennek helyébe, Bonyhádra Márton Antal szemlést helyezte át.

— **A miniszterelnök köszönete.** Lapunk múlt heti számában megemlítettük, hogy a Szekszárdon megalakult vármegyei nemzeti munkapárt lelkes hangú táviratban üdvözölte Khuen Héderváry miniszterelnököt és gróf Tisza Istvánt. A miniszterelnök távirati válaszában következőleg köszönte meg a hozzájuttatott ovációt: »Bensőleg érzett hazafias örömmel fogadtam s szívből viszonzom Tolnavármegye nemzeti munkapártjának megalakulása alkalmából hozzám intézett szíves üdvözlését. Midőn úgy saját magam mint miniszter-társaim nevében őszinte köszönetet mondok oly lelkes szavakban nyilvánított szíves bizalmukért erősen él bennem a remény és meggyőződés, hogy a nemzeti produktív munka a társadalmi és gazdasági megerősödés jelében kibontott zászlónkat győzelemre vezetve megvalósíthatjuk szeretett hazánk érdekében törekvéseinket s koronás királyunk és a nemzet egyetértő bizalma megteremti hazánk fejlődéséhez annyira óhajtott békét. Hazafias üdvözléssel Khuen Héderváry.

— **Képviselőink köréből.** Madi Kovács János a paksi kerület országgyűlési képviselője a köruton levő Justh Gyula kíséretében részt vett a debreceni, hajdusoboszlói, tasnádi és nagybányai pártgyűléseken, valamint Justh János dr. hajduszovátai beszámolóján és a négy utóbbi helyen beszédet is tartott.

— **Március 15.** A szekszárdi ref. olvasókönyvtárban március 15-én ünnepi vacsorát rendeznek.

— **Bezerédj Pál köszönete.** Simontsits Elemér alispán a törvényhatóság és tisztikar nevében meleg hangú táviratban üdvözölte Bezerédj Pált harminc éves jubileuma s val. b. t. t.-sá történet kinevezetése alkalmával. Bezerédj a következő távirati válasszal mondott köszönetet: »Vettem Nagyságod sürgönyét, melyben Tolnavármegye közönségének és tisztikarának irántam érzett kegyes jóindulatát megható szavakban tolmácsolja. Fogadja úgy a vármegye közönsége, mint annak érdemes tisztikara legbensőbb hálámnak őszinte kifejezését. Reményem az, hogy jövőben, amidőn serény tevékenységemnek eredményét fokozott arányban fogja élvezni a nép, érdemesebb fogok válni szeretett vármegyémnek irányomban tanúsított ezen olyannyira kegyes jóindulatára. Bezerédj Pál. — Bezerédj Pál, Szekszárd város díszpolgára, akit valóságos belső titkos tanácsossá történt kinevezése alkalmával a város közgyűlése táviratilag üdvözölt, a város üdvözlését dr. Szentkirályi Mihály polgármesterhez intézett következő táviratban köszönte meg: »Őszinte hálával vettem a város közönsége f. hó 3-án tartott közgyűlésén hozott azon kegyes elhatározását, hogy engemet ez alkalommal üdvözöljön. Szekszárd városának ezen üdvözlése annál jobban esik nekem, miután a részéről engemet ért nagy kitüntetés, ha lehetséges, még közelebb hozott Szekszárd város polgárságához, amelyhez csak azon kéréssem van, hogy tartson meg jövőre is igen nagybecsült jóindulatában. Bezerédj Pál. — Az ipartestület üdvözlésére Bezerédj Pál a következő táviratban válaszolt: »Mélyen meghatva veszem szíves sürgönyüket és az abban kifejezett jóindulatokért fogadják legbensőbb köszönetemet. Legmerészebb reményem csak addig terjed, hogy lesznek kik intencióm tisztaságát és őszinteségét elismerik. Önök azonban, kik a közvetlen munka emberei ezen túl mentek és elismerik velem együtt a munkának hazát boldogító és világhódító erejét. Azokkal, kik szeltemben és tettekben annyira együtt éreznek velem, azokkal együtt működhetni legfőbb jutalmam. Dolgozzunk tehát szellemileg és kezünk erejével továbbra is a Haza boldogságán és munkánkat meg fogja áldani az Ur Isten. Hazafias üdvözléssel Bezerédj.

— **Ipartestületi tisztájtás.** A paksi általános ipartestület XVII. évi rendes közgyűlést február 27-én tartotta meg s előjáróságát következőképp választotta meg: Elnök: Bálint József. Alelnök: Gazits Pál. Pénztárnok: Pacolay Gyula. Rendes előjárók: Baksay György, Bach József, Debreczeni Sándor, Goldschmidt György, Gutermuth Antal, Lengyel Gyula, Hirschinger István, Resch István, Mandl Mór, Szabó Pál, Wiener Heyman. Pótagok: Molnár Lajos, Halász István, Foris János, Schmidt Tamás. Számvevők: Asztalos Ferenc, Lengyel Ferenc, Rózner Mór. Jegyző: Kelemen Viktor.

— **Halvaosora a Kaszinóban.** A szekszárdi kaszinóban évente szokásos halvaosorát ez évben f. hó 12-én tartják meg. Már eddig is szép számmal jelentkeztek részvevők.

— **Esküvő.** Göde Lajos szekszárdi ref. lelkész f. hó 30-án esküszik örök hűséget Ferenczy Katicának — Ferenczy József nagybirtokos leányának — Szabadszálláson.

— **Vas Gereben emlékére.** A tamási sportegylet április 7-én, Vas Gereben születése napján, társas kirándulást rendez a Vas Gereben-emlékfához.

— **A fővárosi gázgyár új vezető-főmérnöke.** Kiváló szaktudásának és rendkívüli szorgalmának méltó jutalmát vette el a szekszárdi születésű Szigeth Gábor fővárosi gépész-mérnök, kit a főváros az újonnan átvett fővárosi gázgyárban vezető főmérnökül alkalmazott.

— **Kisegítő bíró.** Hazslinszky Géza szekszárdi kir. törvényszéki elnök a bonyhádi kir. járásbíróhoz Osztrich Mihály kir. táblabíró, a bonyhádi kir. járásbíróhoz vezetőjének betegsége miatt dr. Kóvágyó Sándor kir. járásbírórt rendelte ki kisegítő bíróul.

— **Vívókurzus Tamásiban.** Kükemezey Árpád vívómester április 1-től kezdve hat hetes tanfolyamot tart a tamási sportegyletben.

— **Egyházközségi gyűlés.** A dombóvári egyesül protestans fiók egyház ez idei közgyűléset a tagok élénk részvételével tartotta meg. Az elnöki jelentések tudomásul vétele után a tisztújítást tartották meg a következő eredménnyel: elnök: Csery István, alelnök: Schröter Károly, gondnokok: Czéh Ferenc és Rothermel Henrik, jegyző: Toth Dániel, presbiterek: Sörös József, Szily István, ifj. Wallandt Károly, Szamet Péter és Baumgart János.

— **Eljegyzések.** Kulcsár Elek, a baranyamegyei tesenfalvi ref. gyülekezetnek megválasztott új lelkésze, eljegyezte Szekszárdon Szabó Mariskát, néhai Szabó József szekszárdi ref. tanító leányát.

Bubics Tivadár zalavármegyei aljegyző eljegyezte Odessalchy Amália hercegnőt.

Sas Lajos, a Spitzer Sándor és fia dombóvári kereskedő cég beltagja, eljegyezte Páparól dr. Kende Ádám ügyvéd leányát, Piroskát.

Freund Sándor paksi borkereskedő eljegyezte Wiesenberger Rezsinkét Miskolcra.

— **Halvacsonya.** A paksi Casino március hó 15-én Büttl Gusztáv féle vendéglőben halvacsonyát rendez. Ugyanakkor a paksi iparos olvasókör és dalárda saját helyiségében is lesz halvacsonya. Az iparos olvasókörben az ünnepi szónoklatot Madi Kovács János országgyűlési képviselő fogja megtartani.

— **Felolvasás a jogakadémián.** F. hó 8-án a pécsi jogakadémia dísztermében tartotta meg Késmárky István dr. jogtanár, lapunk kiváló munkatársa felolvasását a törke köteleseiről. A tartalmas előadásban bőven részletezte azokat a köteleseket, melyekkel a gyáros, a részvényes és végül a mezei birtokos tartozik munkásaival szemben. Az intelligens hallgatóság a felolvasót élénk tapsokkal honorálta.

— **Muzeumi felolvasás.** F. hó 13-án este fél 6 órakor dr. Bartal Kornél főgimn. tanár tart előadást »A zemberseveztéről« (folytatás).

— **Közgyűlés.** A »Szekszárdi ált. ipar-terület« március hó 20-án, d. u. 2 órakor, a város háza nagytermében tartja meg évi rendes közgyűlést. Azon esetben, ha a jelzett időben a tagok szabályszerű számban meg nem jelennek, a közgyűlés március hó 28-án, d. u. 2 órakor fog megtartatni, tekintet nélkül a megjelent tagok számára. — **Tárgysorozat:** 1. A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása. 2. A folyó évi jegyzőkönyv hitelesítésére 2 tag kijelölése. 3. Elnöki jelentés az előjárás évi működéséről. 4. A számvévközlés jelentése. 5. A jövő évi költségvetésjavaját jóváhagyása. 6. A közgyűlés előtt 8 nappal beadott indítványok tárgyalása. 7. Egyéb előterjesztések. 8. Tiszttakar lemondása. 9. Elnök, 20 előjáró és 3 számvévközlés választása.

— **Felolvasás.** A kereskedelmi alkalmazottak egyesületében f. hó 13-án, d. u. fél 3 órakor dr. Kron Ferenc felolvasást tart a kereskedelmi jogról.

— **Sikkasztó jegyzősegéd.** Válics Alajos dunakömlődi jegyzőhelyettes a község pénzéből több ezer koronát elsikkasztott és okmányokat hamisított. Válicsot a csendőrség letartóztatta és a szekszárdi fogházba kísérte.

— **A leányiskola estélye.** A szekszárdi polgári leányiskola folyó hó 5-én, a Múzeum nagytermében hangversennyel egybekötött, minden részletben kitűnően sikerült, élvezetes felolvasó estélyt rendezett az iskolai segélyalap javára. Az estélyen Lévy István, a budapesti VII. ker. felső kereskedelmi iskola igazgatója olvasta fel »Dalmácia, Bosznia és Hercegovina« című hazafiai cölökat szolgálati hívatott, érdekes ismertető leírását. A nagy számban jelen volt közönség a szerző által utazása közben tett elvezetés felolvasását nagy figyelemmel hallgatta s a felolvasót élénk ovációban részesítette. A felolvasást megelőzőleg Parrag Márta kisasszony adta elő zongorán Góard B. dur Mazurkáját igen szép és általánosan elismert sikerrel. A műsor 3-ik számát, Klieber Gizi kisasszony énekét, valamint utána Scholtz Gusztávné urasszony általánosan ismert, művészi zongorajátékát és az ezzel nyújtott kiváló műveltséget a hallgatóság szünni nem akaró tapsokkal honorálta. Mindketten egy-egy ráadást adtak.

— **Elfogott betörő.** Megirtuk annak idején, hogy Szőke György harci tejszövetkezeti pénztáros lakásába háromkirályok napján, míg ő családjával a templomban járt, betörték s 350 korona 59 fillér szövetkezeti pénzt elloptak. A

csendőrség a tettest most Marsai József 20 éves harci lakos személyében kinyomozta és az ügyészségnek feljelentette.

— **Felolvasóestélyek.** A múlt vasárnap a szekszárdi rk. olvasókörben Kun Lajos belvárosi segédlelkész tartott előadást az irgalmaságról. A tetszéssel fogadott szabadelőadás után szavaltatok következtek, melyek ép úgy mint Kovács Annuskának Treer Ilonkától kísért melodramája, valamint Kliegl Annuska és Pécsy Mariska zongorajátéka sok tapsot arattak. — A kath. legényegyletben Várkonyi Sándor belvárosi tanító a szeretetről tartott nagy hatású előadást, mely után sikerült szavaltatokkal, magán- és páros jelenetekkel szórakoztatták a szép számmal megjelent közönséget. Az estélyt az egyetel derék műkedvelői által szép sikerrel előadott »Egyetlen kabát« című vígjáték fejezte be.

— **Gonosz kedvtelés.** Mindig akadnak pakkos gyerekek és ifjak, akik a távirada oszlopokon levő porcellán szigetelőket ledobálják. A tettesek rendszerint nem nyomozhatók ki s így a kárt az illető község köteles megtéríteni. Most a csendőrség kinyomozott két tettest, akik Tolna község és a tolna—mőzsi vasúti állomás között 50 szigetelőt dobáltak le. A kártevőket, Szuprics Mihályt és Keresztes Jánost feljelentették.

— **Gyilkos merénylet.** Horváth Peter szekszárdi kerékhegyi földmives folyó hó 6-án este 10 órakor, mint hogy a kutyája nagyon ugatott kinyitotta az ablakot és kinezett. Abban a pillanatban lövés dördült el s Horváth a lövéstől találva összeesett. A golyó a 73 éves embert szájában találta, összeroncsolta fogait, nyelvét és torkát. A súlyosan sérült Horváthot beszállították a kórházba, ahol szerdán délelőtt serülésebe belehalt. A tett elkövetésével Szikszai János baranyavölgyi lakost gyanúsítják s bár ártatlanságát hangoztatja, a csendőrség, a felmerült gyanuok alapján, letartóztatta.

— **Vásárok.** A közelebbi szekszárdi országos vásárt f. hó 21-én a dunaföldvári vásárt pedig f. hó 22-én és 23-án tartják meg.

— **Gondatlan szülők.** Tamásiból írják, hogy a minap Kertész Imre mohartaki cseléd 13 hónapos fia leforrazta magát és meghalt. Orsói Mari 2 éves cigányleánynak pedig meggyuladt a ruhája s égési sebeibe belehalt. Mindkét esetben a vizsgálat azt találta, hogy a szülőket gondatlanság nem terheli. Az egyik gyermek még nem volt másfél éves, a másik csak két éves! Hogy lehet az, hogy ilyen kis gyermekeket felügyelet nélkül hagyni gondatlanság? Ugyse vigyáz a nép a gyermekekre, ilyenek után még kevésbé fog vigyázni.

— **Csőd.** A szekszárdi kir. törvényszék Oberling Lajos ozorai kereskedő ellen elrendelte a csődöt, Csődbiztos: dr. Joób Imre törvényszéki bíró. Tömeggondnok: dr. Fröhwrth Jenő tamási ügyvéd.

— **Gyermek kezében fegyver.** Puntigán Ernő szekszárdi fésős-tanonc flobor-pisztollyal játszott s vigyázatlanság következtében bal tenyerét keresztül lötte. Ápolás alá beszállították a kórházba.

— **Súlyos baleset.** Varga Erzsébet kisszékelyi postamesternő kezében a forgópisztoly tisztogatás közben véletlenül elsült s a golyó a szerencsétlen nő mellébe furódott.

— **Tűz Pakson.** Mayer Ferenc paksi lakos nádfedelű szénapajtája e hó 9-én teljesen leégett, továbbá szomszédjának, Kakstatter Györgynek az udvarban összerakott tüzelő faja. A tűz gyermekek játékból keletkezett.

— **Műkedvelői előadás.** A szekszárdi rk. társaskörben múlt vasárnap ifjusági műkedvelői előadást tartottak. Az ifju műkedvelők Pailler »Szent Ágnes« című vallásos színművét adták elő szép sikerrel. A nagy számban megjelent közönség zajos tetszésnyilvánítással halmazta el a fiatal műkedvelőket, akiket a darabra nagy fáradsággal Orbán Juliska újvárosi tanítónő tanított be. Az előadást is ő rendezte s így a siker és elismerés orszólrésze az övé. A darabot holnap megismétlik.

— **Szülősgazdák** saját érdekükben kérjék egy levelezőlapra a legújabb árjegyzéket Nagy Gábor szőlőnagybirtokostól Kőly (Biharmegye). Sok fontos, hasznos tudnivaló van e kitűnően szerkesztett könyvben.

— **Véres verekedések.** Juhász János és Koleszár György kistengelic lakosok az utcán összeszólalkoztak, miközben Juhász Koleszárt arcul ütötte. Ebből dulakodás támadt, Juhász a Koleszárnál volt hosszonyelű baltát elvette s azzal a földre tepert Koleszáron oly súlyos sérüléseket ejtett, hogy gyógykezelése négy hetet fog igénybe venni. — Megyeri István

paksi pincért e hó 4-én éjjel ismeretlen tettes súlyosan megszurkálta. A csendőrség kinyomozta, hogy a tettes Wolf Márton, véres verekedésért többször büntetett paksi lakos volt. A csendőrség a tettest a paksi kir. járásbírósnak feljelentette.

— **Rászakadt a pince.** Kulcsár Vendel napszámos Dombóváron Spitzer Imre nagykereskedő megroskadt pincéjét javította, miközben a pince beszakadt s a leomló föld Kulcsárt maga alá temette. A szerencsétlen embert, akinek felesége és három gyermeke van, a nagy tömegben reáhullott föld agyonnyomta. A hatóság megindította a vizsgálatot.

— **Halálos végű verekedés.** Fazekas Dezső és Ferencz György kisszékelyi legények múlt vasárnap az utcán szóváltásba egyeledtek. A szóváltásból tettelegességre került a dolog, miközben Ferencz kését pajtásába döfte és pedig oly szerencsétlenül, hogy az rövid felőrai szenvedés után meghalt. Ferenczet letartóztatták s beszállították a szekszárdi kir. ügyészség fogházába.

FOGORVOS

KOVACS J.

vásártér-utcai műtermében hiányzó fogak pótlása, csaposfogak, arany koronák és szájpadlás nélküli fogak (hidmunka) készíttetnek. Fogtömés, foghuzás és fogtisztogatás a legjobb mód szerint eszközöltetik. Szegényeknek rendel: délelőtt 8—9 ig és délután 1—2-ig.

MODERN BUTOR BESZERZÉS

Aki modern butorokat

s más stíli szoba-berendezéseket bel- és külföldi fából készíttetni akar, annak nem kell ezentúl FEKEDRE, vagy máshova fordulni, olcsón és jutányosan beszerezheti azt városunkban

BOTOS IMRE műasztalosnál

(lakik báró Augusz Imre-utca 622), aki bel- és külföldön szerzett szakismereteivel a legizlésebb butorokat tudja előállítani. Tessék próbarendéssel megkeresni, nem szerzi ezentúl szükségletét be másutt, mint: BOTOS IMRE műasztalosnál.

BÁRÓ AUGUSZ IMRE-UTCA

TANÜGYI HIREK.

Rovatvezető: Nagy Béla.

Tolnavármegye közigazgatási bizottságának tanügyi határozatai.

Tolnavármegye közigazgatási bizottsága március 9-én tartotta rendes havi ülését, melyen Tihanyi Domokos kir. tanácsos, tanfelügyelő jelentette, hogy február hónapban 73 tanteremben 30 iskolát és 4 kisdudodvát látogatott meg. Azonkívül a kistengelic községi tanítótársaságon és a dunaföldvári gazdasági ismételő iskolával kapcsolatban szervezett háziipari tanfolyam vizsgáján és kiállításán. Ezen kiállítás sikere érdekében igen nagy buzgalmat fejtett ki Kápolnay József gazdasági szaktanító, Nierit Béla gyógyszerész, községi iskolaszéki elnök és Dunaföldvár község érdemes előjárósága, miért is a bizottság nevezetteknek kiváló munkásságukért elismerő köszönetét nyilvánította. Az egyes előadott ügydarabok közül a következőket említjük föl: Döbrököz község községi gazdasági ismételő-iskola felállítására köteleztetett. — Görbői községi iskolát a miniszter nem államosítja. Utasított tehát a község, hogy két tanteremmel és 2 tanítói lakással új épületet emeljen. A terv és költségvetés 25-872 K 76 fillérral jóváhagyott. — Dénes Mariska okl. tanítónőnek Simontornyan magán el. iskola felállítására miniszteri engedély adatott.

Magántanulók figyelmébe. Felhívjuk az azon polgári iskolai magántanulók, kik a folyó tanév végén óhajtanak magánvizsgálatot tenni, hogy ez iránti kérvényüket legkésőbb április hó 15-ig az illetékes polgári iskola igazgatójánál okvetlenül nyújtsák be, mivel később érkező kérvények nem vétetnek figyelembe. Magánvizsgálatok a legújabb miniszteri rendelet szerint évenként csak kétszer tartatnak, még pedig karácsony táján és a tanév végén.

Tihanyi szobaalpra adakoztak: Kápolnay József Dunaföldvár 2 kor. Kápolnay Józsefne Dunaföldvár 1, Fábrián Gergely Tabód 2, Czay György Tabód 2, Hildebrand Miksa Izmeny 3, Töpfer Gyula Izmeny 2, Dezsi István Gerjen 3, Somogyi Béla Gerjen 2, özv. Denk Miksáné Paks 2, Griszhaber Henrik Mucsfa 3, Luttenberger János 3, Czipott Áron 1, dr. Lonsár József Dunakömlöd 3, Bayer Vanda Dunakömlöd 1, Sánek Izabella Dunakömlöd 4, Scheuer János 1, Schönveitz István Dunakömlöd 1, dr. Onczay Géza Nemetkér 1, Polgárné Föld Emma Nemetkér 1, Tedesko Roza Nemetkér 1, Velsch Károly Nemetkér 1, Polgár József 1, Máté József gyűjtése Bátaszéken 60 korona. Adakoztak: Jehn Beláné, Gundrum Paula, Tóth Ágota, Máté József 10—10 kor. Gundrum János, N. N. 5—5 K, Müller Emília 3 K, Kiss Anna, Kazamér Konrad, Ollé Mihály 2—2 kor. Gehring Tamás 1 kor. Jehn Győző Dunaföldvár 5, Kornstein Ignác Hőgyész 4, Weisz Bernát Hőgyész 1, Schopper Anna Lengyel 2, Lerch István Lengyel 2, Szabó Adam Mőcsény 3, Francis Teréz Gyulaj 4, Dvorzák Emma Gyulaj 2, Horváth Mihály Maza 3, Pályi Ilonka Dunaszentgyörgy 2, Kálmán Ármán Tapolca 1, Zsengeri L. M. Görbő 50 fill. Tanítók és tanulók Nagyszékely 14 K 60 fill. Győri János Ócsény 2, Molnár Béla Ócsény 1, Rk. hitközség Bonyhád 10, dr. Jozgits János Bonyhád 5, Walter Antal Ciko 1, Kormány Gusztáv Medina 2, Strobel Zsigmond Borjád 4, Antal György Majos 2, Haffner István 1, Litvay Gizella Gyöngy 2, Takács Ferenc gyűjtése Simontornyan 25 K 30 f. Adakoztak: Simontornyai takarékpénztár 2 kor., Kovács Mariska, Takács Ferenc, Szigeti Gyula, ifj. Takács Ferenc, Budai Mihály, Kiss István, Löwi Jakab, Fodor Rózi, Fried Vilmos, dr. Vas Izor, dr. Kiss István, Pillich Ferenc, dr. Fehér János, Pecsvarady Béla, Király József, Katus Konstantin, Lipovnicki István, Kocsis Sándor, Dénes Mariska 1—1 kor. Gottlieb Sándor 60 fill. Berger Béla, Friedmann Mórné, László Gyula, K. Károly, Mányoky József 50—50 fill., Péntek Antal 40 fill., Mészáros József, Takács László 30—30 fill., Blau Károly 20 fill. Eberhardt János gyűjtése Mucsiban 11 kor. 10 fill. Adakoztak: Eberhardt János 10 kor. Barát György 1 kor. X. 10 fill. Kemény Lajos gyűjtése Felsőnyéken 15 kor. 32 fill. Adakoztak: Kemény Lajos, Molnár István 2—2 kor. Ref. isk. növendékek 1 kor. 32 fill. Varjas Gábor, Dalegyesület, Tóth Sándor, Egyed József, Győke István, Földesi János 1—1 kor. Gyuró István 70 fill., Juhász Péter 60 fill., Horváth József, Szabó Károly, Egyed Sándor 50—50 fill., Szalai József, Egyed József 30—30 fill. Tóth István, Bocska János, Öry Mihály 20—20 fill. Balla Sándor gyűjtése Szekszárdon 5 kor. Adakoztak: Balla Sándor, Ballané M. Józsa, Hiller Gyula, Tarlós János, Mehrwerth Erzsébet 1—1 kor. Összesen 227 kor. 82 fillér. Mindössze: 1081 kor. 73 fillér. Bátaszék, 1910 március 2. Máté József s. k. pénztáros.

KÖZGAZDASÁG.

Népies állattenyésztésünkért.

A földmivelségi miniszter a minap nála tisztelgő gazdasági felügyelőknek sürgős feladatává tette, hogy vegyék munkába az elhanyagolt községi és közbirtokossági legelők jókarba helyezését, illetve a hol egyáltalán vagy pedig elegendő legelő nincs, támogassák az érdekelt gazdákat a megszerzésben. Ez intézkedés sokkal közvetlenebbül érinti a vidéki, de főleg a falusi lakosság érdekét, semhogy ne kellene vele behatolnunk.

Mint az ország legtöbb vidékén, úgy vármegyékben is valóságos szegénység alkotják a közlegelők a mezei gazdálkodásnak. Alig van az országban közlegelő, mely a javításnak, gondozásnak, egyszóval okos gazdasági kezelésnek megcsinál a színét is látta volna. Igaz, hogy a legrosszabb legelő is többet ér, mintha egyáltalán nincs; de nagyban és egészben a meglévő közlegelők sem tudnak illően megfe-

lelni fontos hivatásuknak. Pedig ami viszonyaink között az állattenyésztés de főleg a kisgazdák és birtoktalan falusi lakosok állattenyésztése a közlegelőt nem nélkülözheti. Am vitakozzanak rajta az elméleti tudósok, hogy kell-e a jó állattenyésztéshez legelő vagy sem, annyi bizonyos, hogy a mi népünk közlegelő nélkül kellő mennyiségű marhát tartani, egészséges és további tenyésztésre alkalmas állatot telnevelni nem tud. Az az intézkedés tehát, melynek közlegelőink jókarba hozatala és a hiányzó legelő területek pótlása lesz az eredménye praktikusán veszi munkába nemcsak állattenyésztésünk fejlesztését, hanem a falusi élet gazdasági erősödésének, tehát szociális békéjének biztosítását is. A mai állapotot, amelynek közepette a közlegelők rosszasa vagy hiánya a szegényebb elemekre nézve lehetetlenné teszi az állattartást, kihat népünknek nemcsak anyagi állapotára, de táplálkozására, tehát testi és lelki egyensúlyára is.

A magyar törvényhozás már 1907-ben megalkotta az állattenyésztés állami támogatásáról szóló törvényt, melyben módot adott arra, hogy a falusi kisgazdák egy a legelő javításánál, mint megszerzésénél is igénybe vehessék az állami segítséget. Ugyan e törvény, amikor a kisebbek kivételével minden vármegyében egy gazdasági felügyelőt állított, gondoskodott a végrehajtását mozgó helyi szakközlegekről is. A törvény végrehajtását a közbejött politikai zavarok jóformán megakasztották. Az így származott hiányokat es véten mulasztásokat pótolja most az új földmivelségi minisztérium fent említett rendelkezése. Kívánatos hogy e rendelkezés végrehajtásában ne csak a gazdasági felügyelők es közbirtokosságok, de a helyi élet összes vezetésre hivatott tényezői is közre munkáljanak. A dolog természetesen nem fog rögtönös eredményeket fölmutathatni. Századok mulasztását nem lehet egyszerre pótolni és így a közlegelők kimerült talaja, elsilányodott növényzete, általános elhanyagolt kezelése sem fog egykettőre ideálissá változni. De bizonyos, hogyha evenként csak egynehány közlegelő kerül egy-egy vármegyében gondosan vezetett es ellenőrzött javítás es kezelés alá, néhány év alatt nagyon javul gazdasági életünk mérlege. Hiszen a két — három millió holdnyi legelőnek csak a becsültebb kezelése is mindjárt husz — harminc millió koronával gyarapíthatja a gazdasági hasznot. Az pedig sokszorosára rug ennek az összegnek, amit a legelő jókarba hozatala, vagy pótlása az állatok számának es értékének gyarapításával eredményezhet. Erdemes tehát ezzel a dologgal komolyan foglalkozni es alig szerezhet magának bárki is nagyobb érdemet községével szemben annál, mint a ki értelmes gazdaember letére odahat, hogy a közlegelők megjavításának es helyes kezelésének gondos es aprólékos munkája mentől előbb meginduljon. Annál inkább meg kell es meg lehet ezt tenni, mert ahhoz ez a munka tulságos nagy költéggel járna, az állam méltányos segítsége is igénybe vehető. Természetesen a gazdasági felügyelőknek lesz a gondja, hogy az állam csak érdemes munkát támogasson, de az ilyen munka azután meg is kapja a támogatást.

Ha statisztikát vezetnénk az egyes községekben mutatkozó békétlenség, sőt számos kivándorlási eset okairól is, az a statisztika elég nagy számokkal utalna arra, hogy hány ember gazdasági egzisztenciája ment tönkre azzal, hogy marhája kiszorult a közlegelőről, vagy semmiképpen sem tudott legelő-területhez jutni. Igen sok községben valóságos harc folyik a legelőért. Mind ez pedig nagyon természetes. A legszegényebb ember is tudja es látja, hogy egy-egy állat felnevelése, vagy pláne az állattenyésztés minden évben biztos es bő hasznot ad. Tehát mindenki igyekszik egy-egy állatot tartani, de ez az igyekezete megfiasul, ha nincs olyan legelő terület, amelyen az év hét-nyolc enyhébb hónapján az állat eléljen es növekedhessek. A szociális béke barátainak szempontjából tehát igen fontos tényezők a közlegelők. Közgazdasági tudósainak pedig azt mondják, hogy a nagy export képességű, tehát igazán nagy világgpiaci jelentőségű állattenyésztés számtalan jövedelmező iparág az erős alapja es szorin sokszorosan hat az ország gazdasági gyarapodására. Mivel pedig a népies tenyésztés javarészből a közlegelőkre támaszkodik, minden megjavuló vagy megszerzett legelő terület egy-egy lépést jelent állattenyésztésünk hasznos fejlődésére nevezve. Okosnak es helyesnek kell tehát elismernünk az új földmivelségi miniszter szóban lévő intézkedését, melyben nemcsak

praktikus közgazdasági érzék nyilatkozik meg, hanem meleg érzés is falusi földmivelő népünk gazdasági boldogulása iránt.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kérjük lapunk t. barátait es tudósított, hogy a március 15-iki ünnepélyekről benünket értesíteni s tudósításaitkal minél előbb hozzánk juttatni sziveskedjenek.

NagyDorogh. Köszönjük: az újabb küldeményt is. Lásacsánk majd sorra kerülnek.

Hirdetmény.

A mórági református egyház templomát még a tavasz folyamán mintegy 50.000. korona költéssel átalakítja. Az árlejtés **márc. hó 20-án délután 2 órakor** tartatik meg. A kik az árlejtésen részt vesznek, 5 százalék bánatpézt tartoznak letenni. — Tervek es költségvetés a lelkeszi hivatalban bármikor megtekinthetők. Bővebb felvilágosítás ugyanott. Mórág, 1910 március hó 10-én.

Szakács Imre
lelkész.

Legfinomabb

Kuba-káv

kapható kilója 3.20 K-ért

Gauzer Ádám

fűszer- es csemegeáru-üzletében

Szekszárd,

Kaszinó-Bazár épületében.

Ideális arc-kréme a zsirtalan

DIANA ARCZKENŐCS

nappali használatra

Az arcnak üde színt kölcsönöz es azt bársonypuhává teszi.

Ejjeli használatra a zsirszerű

DIANA ARCZKENŐCS

szeplő, májfolt es mindennemű arctisztatlanság ellen.

Ára 1 korona

Dianna szappan 70 fillér.

Diana hölgypor 1 kor.

Kapható:

Szeghy Sándor gyógyszerésztarabban Szekszárdon.

Gyógyhatású ártézi viz!!

Hungária gőzfürdő Szekszárd.

Fürdő-megnyitás 6 órakor

Vasárnap d. e. férfiak d. u. nők (mérsekelt áron).
Hétfőn d. e. férfiak, d. u. nők,
Kedd Szerda
Csütörtökön d. e. férfiak, d. u. nők.
Pénteken férfiaknak
Szombat d. e. férfiak, d. u. nők.

Házasságokat

teljesen díjtalanul közvetít a „Hymen“ házassulandók hetilapja. Kérjen ingyen felvilágosítást és mutatóvány számot Budapest, IX. Kinizsi u 19. Válaszbélyeg.

Szőlőoltványok

I. oszt. igen szép, erős egy és két éves Riparia Portalis és Rupesztris Monticola alacsonyra oltva 74 különböző bor- és csemegefajtákban, köztük a Csaba gyöngye, mely már július 20-án érett Ezenkívül sima zöld oltványok Riparia Portalis és Rupesztris Monticola sima és gyökeres, peronospora mentes hazai sima és gyökeres vesszők.

Kérjünk árjegyzéket, melyet ingyen és bérmentve küld az: „Erzsébet-szőlőoltványtelep“

Tulajdonos: Schmidt Mátyás, Bogáros (Torontálm.)

Aranyeres bántalmaknál orvosilag ajánlott

closet papír
(glicerín-crème toilette)

kapható a Molnár-féle nyomdai r.-t. könyvkereskedésében.

NAGY VÁLASZTÉK.**LASKÓ KÁROLY**

EPÜLET- és BUTOR-ASZTALOS
SZEKSZÁRD, SZÉCHENYI-U. 140.

LEGJOBB MINŐSÉGU ARU.

JUTÁNYOS ÁRAK.

Nagy választék saját készítményű modern kivitelű butorokban. Készít saját, valamint más rajz szerint teljes lakasberendezéseket a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig. Kívánatra tervekkel és költségvetéssel szívesen szolgál. Készít továbbá épületmunkákat.

LEGDIVATOSABB KIVITEL.

SZŐLŐSGAZDÁK!

Homokon és kötött földön.

A ki borait mindenkor jó áron és hamar akarja eladni, ültessen Delaware szőlőt szántóföldekre is, és ha a hiányzó tőkét ezzel pótolja, az ilyen vegyes bor oly finom lesz, hogy drágán és hamar elkel.

Ezt bizonyítjuk, kik már termeljük és bizonyítják a nagy borkereskedők, a kik 60—80 koronáért is megveszik hektóját, ha százezer hold ilyen teremne is. Permetezés nélkül a múlt évben is peronosporától mentes nagy termést adott (noldanként 35 hektó).

Vesszőről árjegyzék ingyen és bérmentve.

NAGY GÁBOR szőlőnagybirtokos KÖLY Bihar-m.

Posta. távirat és távbeszélő állomás.

Levelezés magyar, román, horvát, szerb és német nyelven

Tanuló felvétetik

a Molnár-féle nyomdai műintézet részvénytársaság szedő- és könyvkötészeti osztályában.

Bolthelyiség kiadó!

Saját házámban, a Garay-téren, 1910 május 15-től, egy bolthelyiség kiadó, mely el lesz látva új portállal és két nagy kirakattal. — Továbbá egy jó házból való fiut tanoncnak elvállalnék, ki nálam mindkét szakmát tökéletesen kitanulhatja.

Schulcz Gusztáv

ékszerész és órás.

Nevetnem kell,

hogymég most is törí a fejét azon, hogy husvétra férfi-, fiu- és gyermekruha szükségletét hol szerezze be?

Hiszen Ön tudja, hogy

BONDY LIPÓTNÁL

„Az Angol Szabóhoz“ címzett

férfi-, fiu- és gyermekruha

áruházamban (Szekszárdon, Garay-tér, dr. Müller-féle, a polgári fiúiskolával szemben levő ház) a valódi angol és ír gyapjuszövetekből megrendelészerűen készült mindennemű, a legkényesebb izlést is teljesen kielégítő férfi-, fiu- és gyermekruhák rendkívül nagy választékban, igen olcsó és mégis kitűnő minőségben szerezhetők be.

Nincs hát mit gondolkodni, vegyük meg ruháinkat Bondy Lipótnál, „Az Angol Szabónál!“

A mostani tavaszi idényben

feltűnő olcsó árak!

Nagy kalap raktár.

UNGVÁRY JÓZSEF

szőlőtelepén és gyümölcsfa-iskolájában
Czepléd (Pestmegye)

ez év őszén és tavaszán nagyobb mennyiségű (300—350 ezer darab) nemes gyümölcsfa-csemete kerül eladásra, 1—5 éves példányokban a következőkből: körte, alma, szilva, őszibarack, kajszibarack, cseresnye, meggy, eper, savanyuszeder, holliville, körte, azarol-galagonya, birs, laponya, mandula, dió, füge, kőszméte, ribizke, málna, földi eper (szamáca), ezenfelül szomorú alma, szomorú eper, piramis-eper, gömb-akác, piramis-akác stb. csemeték. Ezek árai erősségük szerint 5—30, igen erősek 40—50 kr. Ugyancsak igen nagy mennyiségben kaphatók 1—3 éves magcsemeték a következőkből: körte, alma, birs, doucin, besztercei szilva, cseresznye, fekete meggy) sárga meggy (Prunus Mahal-b), sárga barack, mandula, Prunus Myrabolana, galagonya és kökény; ezek árai erősségük szerint 100 darab 80 krtól 1 frt 80 krig, 1000 darab 7 frittól 17 frittig. Lepényfa (Gleditschia triacanthos) és akác, áthatlan sövény készítésére igen alkalmas 1—3 évesek, igen nagy készlet (kb. 3 millió). Ennek ára 1000 drb 3 frittól 8 frittig. Sorfának használható akác 200—220 cm. magas 1 drb 20 kr, 100 drb 18 fritt, 1000 drb 170 fritt. Ujdonságok a fentnevezett gyümölcsnemékből 1 drb 40—60 kr. Háromszor permetezett, szokványminőségű bor- és csemege-szőlővessző, teljesen beérett, sima 1000 drb 4 frittől 7 frittig, gyökeres 20 fittől 25 frittig.

Tessék árjegyzéket kérni!

1910-es modellünk újításai:

Intenzív lángzó, mely gyorsan forral és kevés szeszt fogyaszt.

Erős alkatrészek, melyek kicserélhetőek és tisztíthatók.

Művészi kivitel (modern stílus) Galvanizált bronz színezés. — Ho. záradva a „Rops“ bizt. osági gyorsító eddigi előnyeit a

„Rops“ 1910

a jelenkor legszebb, legtartósabb, legbiztosabb és legtakarékosabb asztali tűzhely — Ha felül, elalszik. — A szesz ki nem folyhat!

Ára Budapesten: 4 — korona.

Kapható minden szakmában vágó üzletben!

„ROPS“ Fémáru gyár Részvénytársaság

Budapest, V. ker., Váci-ut 74 50. sz.

Helyi elárúsító: FRITZ GYULA Szekszárd.

Képviselek vidéken keresztetve

Bächer Rudolf Melichar Ferenc

világhírű eke- és vetőgép gyárainak tolnamegyei kizárólagos raktára

Sarkadi Andornál

Szekszárd, Széchenyi-utca 648. szám.

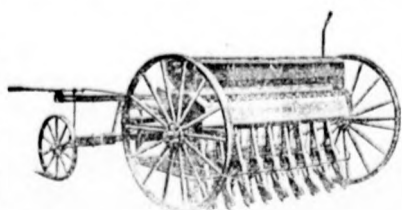
Allandó nagy raktár páros és páratlan soru vetőgépek-, gazdasági eszközök-, szállászeti tárgyak-, zsák- és vizmentes ponyvák-ból.

Árjegyzék kívánatra bérmentesen.

Jutányos árak,
kedvező fizetési feltételek!

Fischl Lajos butor- és épületasztalos, a „Pirmitzer József és Fiai“ kereskedő házában dus raktárt tart, a legújabb és legmodernebb butorokból, szalontebéáló- és iradaberendezésekből, részletűzésekre is. Azonkívül nagy raktárt tart vasbutorokból. Asztalos-munkák a leggyorsabban, jutányos áron készülnek.

Használt, de jókarban levő vetőgépek eladó.

A hidjai gazdaságban (Tolnavármegye, u. p. Szedres, vasutállomás Hidja-Pusztapáti) jutányos áron eladó egy 21 soros és két 17 soros jól használható vetőgép. **Gazdasági intézőség.**

ÜZLETMEGNYITÁS

Van szerencsém Szekszárd és vidéke n. é. közönségét értesíteni, hogy Szekszárdon, a Kaszinó-bazár épületében, a főgimnázium átellenében, a mai kornak teljesen megfelelő

nap- és esőernyőkészítő-üzletet

nyitottam, hol a legjutányosabb gyári áron mindeunemü nap- és esőernyő-ujdonságok kaphatók a legszolidabb kiszolgálás mellett. Mindennemü javítások és behuzások mérsékelt áron és pontos kivitelben eszközöltnék. Üzletemet a n. é. közönség becses pártfogásába ajánlva, vagyok kiváló tisztelettel

LANDAUER GÉZA

nap- és esőernyőkészítő
Szekszárd, Kaszinó-bazár-épület.

Olcso pénzkölcsön!

4 $\frac{1}{2}$ %, 5%, 5 $\frac{1}{2}$ %-os kamatos kölcsönt eszközölünk ki, úgy, hogy csupán a kamat fizetésével a tőkét is teljesen visszafizeti.

Akinek drága kamatos kölcsöne van, azt olcsóbb kölcsönre cseréljük át.

Váltóra 3 napon belül szerzünk kölcsönt.

Aki házat, földet, szőlőt akar venni, vagy eladni, ezen szándékát jelentse be nálunk és mi az eladást díjmentesen hirdettetni fogjuk helybeli lapokban, diszkréció mellett.

Akinek kiadó lakása van, vagy aki bérbe szándékozik venni, forduljon hozzánk és mi annak bérbeadását díjmentesen fogjuk eszközölni, megkímélve ez által úgy a kiadó, mint a bérbe venni szándékozó közönséget az időt rabló utánjárástól és fáradságtól.

Tisztviselő-kölcsönöket szintén gyorsan megszerzünk.

Tisztviselő, esendő és katonatisztek, ugyszintén nyugdíjas hivatalnokok 1000 korona kölcsön után törlesztésként csupán havi 6 korona 25 fillért fizetnek vissza.

Házvételre az egész értéket kieszközöljük, mely a lakbérfizetéssel fizetendő vissza.

Több esinos uri ház olcsó és kedvező feltételek mellett eladó.

Írásbeli megkereséseknél csupán válaszbélyeget kérünk. Egyéb felvilágosítással díjmentesen szolgál a

Gazdasági és Hitelforgalmi vállalat Szekszárd.

Most Husvét előtt itt az alkalom!!!

Igen olcsó árak!

bevásárlásainál sok pénzt megtakarítani, ha a **Versenyáruházban, Szekszárdon (a Szekszárd-szálló éttermével szemben) szerzi be szükségleteit uri- és női divatárukban, cipő-, harisnya-, kesztyű- és fehérneműekben, esőernyők-, zsebkendők- és kötényekben, pénz-, dohány- és oldaltárcákban, csipke-, szalag- és zsinórokban, kézimunka- és szabókellékekben, :: :: női- és férfi pipere cikkekben. :: ::**

Olcso árak!

Jó minőség!

Alkalmi vételék!

399—1910. szám.

Högyész község előjáróságától.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Högyész község előjárósága községi vendéglő és bérház építést határozta el. — Az építkezés vállalatilag biztosítandó részének előirányzati összege 124,041 K 33 fillér.

A fent említett munkálatok kivitelének biztosítása céljából a község előjárósága az **1910. évi március hó 24-ik napjára d. e. 10 órájára** Högyész község háza tanácstermében tartandó zárt ajánlati versenyárgyalást hirdet.

Felhivatnak mindazok, akik ezen munkálatra pályázni szándékoznak, hogy erre vonatkozó ajánlataikat Högyész község előjáróságához fentnevezett nap d. e. 1/2 10 órájáig annál is inkább nyujtsák be, mert az elkésletten vagy táviratilag érkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak. — A benyujtott zárt ajánlatok szabályszerűen pecséttel lezárt borítékban nyujtandók be fentnevezett határidőig személyesen vagy posta útján.

Ajánlatok csak az összes munkákra együttesen tehetők.

Az ajánlatok boritéka a következő felirattal látandó el: A községi előjáróságnak Högyész. — Ajánlat a 399|1910. sz. versenyárgyalási hirdetményben kiirt községi vendéglő és bérház építési munkálataira. — Az ajánlathoz az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bányapénznek ezen hirdetmény számára való hivatkozással Högyész község pénztáránál történt letételét igazoló betéti nyugtatóvány csatolandó.

Készpénz, vagy értékpapír az ajánlathoz nem csatolható. Ajánlattevő tartozik ajánlatában kötelezőleg kijelenteni, hogy az általános és részletes építkezési feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti.

Mindazon ajánlattevők kik Tolnavármegye valamely hatóságával üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak szállítóképességüket és megbízhatóságukat azon ipar- és kereskedelmi kamara által igazoltatni, melyhez telepük szerint tartoznak.

Az ajánlat ivenkint egy koronás bélyeggel látandó el, a mellékletek pedig ivenkint 30 filléres bélyeggel.

A versenyárgyalás a fentemlített időpontban és helyen az ajánlatok felbontásával veszi kezdetét. Az ajánlatok felbontásánál az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek.

Az ajánlatok a költséghez viszonyított százalékarleengedés, vagy áremelés mellett teendők; általánösszegben tett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A vállalatnyertes vállalkozó tartozik a tervezésért megállapított és a költségvetés végösszege után számított 1 $\frac{1}{2}$ % díjat a községnek visszatéríteni.

A munkálatok az odaitéléstől számított 14 nap alatt megkezdendők és az építkezés f. évi október hó 15-én minden részletében készen átadandó.

Az ajánlatok felett a törvényhatósági bizottság jóváhagyásának fentartásával, Högyész község képviselőtestülete a közszállítási szabályzat 25. §-ában megállapított határidőn belül dönt. Ajánlattevők ajánlataikkal ezen határidőig kötelezettségben maradnak.

A képviselőtestület fentartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson.

A munkákra vonatkozó tervek, szerződési minta; általános és részletes feltételek Högyész község előjáróságánál a rendes hivatalos órák alatt naponta megtekinthetők, vagy pedig a költségvetés-másolat 16 koronáért, a tervrajz másolatok pedig 10 koronáért a községi előjáróságnál megszerezhetők.

Kelt Högyészen, 1910. évi március hó 6-án.

Klimes Antal,
főjegyző.

Theisz Ferenc,
bíró.

Ház-eladás!!

A Wosinszky Mór-utcában levő 493. számú ház, mely egy 3 és 2 szobás lakásból és hozzátartozó mellékhelyiségekből áll, kedvező fizetési feltételek mellett eladó, esetleg bérbeadó.

== Bővebbet : ==

Fekete Testvérek

== gőzmalmában. ==

Eladó hintó!!

Egy jókarban levő fedeles hintó ju'ányos áron eladó.

— Bővebbet : —

Takler János

Bezerédj-utca 21. házzám.

Ujdonság! Diványpárnák fényképpel.

NE TÖRJE A FEJÉT alkalmi ajándék

miatt, mert a legszebb meglepetés egy jól sikerült

fénykép

mely az egész megyében csakis

Kiss Jenő

„Kossuth“ műtermében

Szekszárd, Széchenyi-utca 65I

A legszebb kivitelben készülnek:

Medallionok, nagytások, olaj- és aquarellfestmények.

Sikerert kezkeskedem.

Ujdonság! Fényképek selyemre.

Ujdonság! Kezelő és gallér-dobozok fényképpel.

BŐRSZENY

ekcemára és hasonló bőrbajokra, nevezetesen ha nedvesedő helyeket vagy kérekes-dést idéznek elő, nagyon jól Zucker-féle szabadgyógyszappan, amiből ezen bajok általában könnyen kiküszöbölhetők, az a vas tanácsát is kell kérni. Azon soksz. tapasztalatból, melyet az orvosok és betegek egész serege szerzett, me alapítható, hogy a Zucker-féle szabadgyógyszappan a legtöbb esetben azonnal enyhíti a viszketésséget, ha a vastag kérszerű hab — a használati utasítás szerint alkalmazva — a moskodás után egy ideig a megfelelő helyen marad. Ettől függ ugyanis, hogy a baj által előfajzott és elhaló bőrrészek lehullanak és ezzel az erős viszketésséget okozó bőrgyulladás, a bőr megújulása előmozdítódik és a Zucker-féle szabadgyógyszappant hosszabb ideig használunk, rendszeresen hamarosan lehajlik a bőr legfelső rétege és egy új, egészséges, gyenge bőr keletkezik utána. Ezt erősen egy kiválóan jó és enyhítő, de nem túlságosan zsíros krémekkel bőrszappanok helyettesítik, míg különleges kezelésre többé nincs szükség. Erre legalkalmasabb a Zucker-féle krém.

Rendeléséknél figyeljünk a következő különbségekre:

Zucker szab. 35%-os gyógyszappanja a leghatásosabb és a legnagyobb. Egy darab ára 2.50 kor.

Zucker szab. 15%-os gyógyszappanjának hatása és mennyisége valamivel gyengébb. Darabja 1 kor.

Ehhez való a Zucker-féle krém (nem zsíros), valamint bőrkémi gyógye. Egy tubus ára 2.50 kor., kis tubus 1.25 kor.

Minden gyógyszerárban, drogériában, Hatszekerkeskedésben stb. kapható. Figyeljünk azonban a k. árolag általunk használt eredeti csomagolásra és ne engedjük rábeszélésnek, hogy értéktelen szappanokat szőzzanak nyakunkba.

A Zucker szabadgyógyszappant és a Zucker-féle krémet nem pótolja semmi.

Mint helyi egyedüli raktára Szekszárd és vidéke, Bonyhád, Bátaszék, Tolna és Paks részére:

Garay Drogeria Szekszárd

Széchenyi-utca. Dr. Hangel féle ház.

5-44

Losonczy Drill szabadalmazott tolóhengeres vetőgépek

alsó és felső magkiömléssel, valamint egyetemes acél ekék legújabb rendszerrel, varrógépek, sodronyfonatok, vasgerendák és az összes vasárak kaphatók kedvező fizetési feltételek mellett

Fritz L. Gyula

vas- és gépkereskedőnél Szekszárdon.

Nagy raktár: kátrányos és elszigetelő lemezekben.

MAYFARTH PH. ÉS TSA.

Önműködő „SYPHONIA”-ja mégis a legjobb permetező

szőlőknek, komlós ültetvényeknek, gyümölcsfa-károsítók kiirtására, levél-betegségek ellen való védekezésre, a szegcs és tormáncs stb. megsemmisítésére.

Hordozható és kocsira szerelt permetezők 10, 15, 60 és 100 liter folyadék számára a petroleum-keverő-készülékkel, vagy anélkül.

Tessék ábrázolatot és leírást kérni a cégtől:

MAYFARTH PH. ÉS TÁRSA

gépgyárak, különleges gyár borsajtók és gyümölcsértékesítő gépek számára

BÉCS III, Taborstrasse No. 71.

Több mint 650 arany- és ezüstéremmel stb. stb. kitüntetve.

Kimerítő képes árjegyzék ingyen. — Képviselek és viszontelárusítók kívántatnak.

Vetőgépek, ekék és egyéb gazdasági gépek

Hofherr és Schranz
gazdasági gépgyára

kizárólagos raktára

Müller Testvéreknel

Szekszárd, Kaszinó-bazárépület.

Kedvező fizetési feltételek.

Jótállás minden gépért.